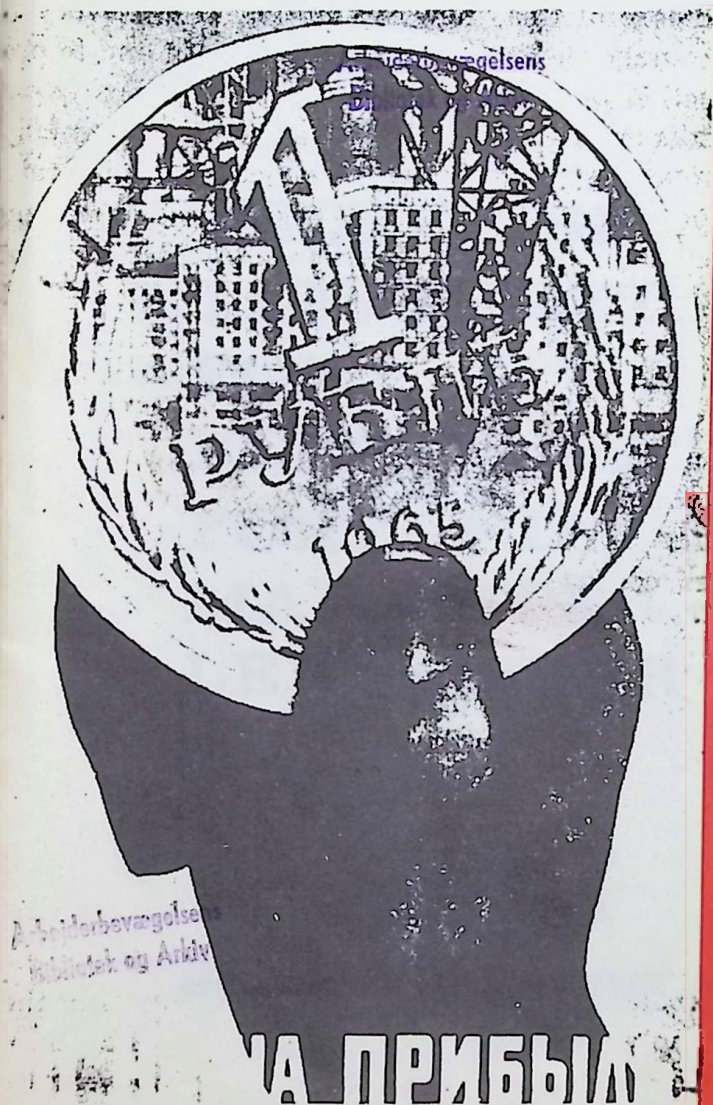

KOMMUNISTISK ★ TIDSSKRIFT

TEORETISK TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK
FORBUND MARXISTER-LENINISTER. NR.1 1973

INDHOLD:

Introduktion

Kapitalismens
genrejsning i
Sovjetunionen

Udbytning og
klasser -
udgangspunkt
for en klasse-
analyse

Om grundla-
get for revolu-
tionær politik

MARXISTISK-
LENINISTISK
FORLAG

Marxistisk-Leninistisk Forlag har
endvidere udgivet følgende bøger
og pjecer:

V.I. Lenin:

Staten 22 s. 2,25

J.V. Stalin:

Om dialektisk og hi-
storisk materialisme 45 s. 3,50

J.V. Stalin:

Om leninismens grund-
lag 103 s. 9,75

Mao Tsetung:

Om praksis. Om mod-
sigelse 63 s. 4,75

*Kinas kommunistiske
Parti:*

Om Hrustjovs forlorne
kommunisme og dens hi-
storiske lære for
verden 50 s. 5,00

KFML:

Marxismen-Leninismen-
Mao Tsetung-tænkningen
- en introduktion 34 s. 3,00

KFML:

Grundstudier i Marx-
ismen-Leninismen-Mao
Tsetung-tænkningen 84 s. 7,25

Bo Gustafsson:

Stemmeretten under
kapitalismen. Det
kommunistiske parti 28 s. 2,75

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

3260896082

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

**TEORETISK
TIDSSKRIFT
FOR
KOMMUNISTISK
FORBUND
MARXISTER -
LENINISTER**

MARXISTISK - LENINISTISK FORLAG

1973

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Redigeres af et udvalg.

Ansvarshavende redaktør: B.Jensen.

Abonnement: 20,00 kr.(4 numre). For institutioner:
35,00 kr. Pengene indsættes på Giro 21 41 27, Marx-
istisk-Leninistisk Forlag, Jægersborggade 36, 2200
København N.

INDHOLD:

Introduktion.....	side 3
Kapitalismens genrejsning i Sovjetunionen.....	side 8
Udbytning og klasser - Udgangspunkt for en klasseanalyse.....	side 25
Om grundlaget for revolutionær politik.....	side 37

*Illustrationen på forsiden er en officiel sovjetisk
plakat. Teksten lyder: "HER ER VORES PROFIT".*

Introduktion

"Skabelsen og udbredelsen af den revolutionære teori spiller den vigtigste og afgørende rolle i sådanne tider om hvilke Lenin sagde, at 'Uden revolutionær teori kan der heller ikke gives nogen revolutionær bevægelse'."

Mao Tsetung

Med dette første nummer af Kommunistisk Tidsskrift indleder KFML udgivelsen af et dansk marxistisk-leninistisk teoretisk tidsskrift.

Udgivelsen af et teoretisk tidsskrift hænger nøje sammen med KFML's almene udvikling i den senere tid. KFML har erkendt det påtrængende behov for at udvikle en mere konkret politik, og i forbindelse hermed er KOMMUNIST i stadig større udstrækning blevet et egentligt "blad" med relativt korte artikler og en stadig større vægt på aktuelle kommentarer o.l.

Denne omlægning af KOMMUNIST's form og indhold gør imidlertid, at bladet ikke i længden kan stå alene som KFML's ansigt udadtil. I takt med udviklingen af KFML's politik og erfaringer bliver det stadig mere nødvendigt med et sted, hvor forbundet kan fremlægge de analyser og vurderinger, som ligger til grund for den politik, som KFML fører, et sted hvor debat med andre - både med den revolutionære venstrefløj og med revisionister og reformister - kan føres, og hvor den internationale udvikling kan behandles og vurderes grundigt.

At gøre alt dette i KOMMUNIST ville være ensbetydende med at blokere dette blads muligheder for at ud-

vikle sig til et bredt og konkret propagandistisk blad - på den anden side er en behandling af de ovennævnte emner en nødvendig forudsætning for at KOMMUNIST kan videreudvikles. I denne sammenhæng skal udgivelsen af Kommunistisk Tidsskrift ses.

Det er mere og mere ønsket og kravet om et revolutionært parti, der præger debatterne på venstrefløjen i disse år. Det perspektiv, som vistes gennem KFML's stiftelse i 1968 har vundet større og større udbredelse, men har samtidig rejst en række nye problemstillinger. At ønske et parti er ikke nok, man må kæmpe for det - men heller ikke det er nok. Man må gøre sig klart, hvordan kampen skal føres, man må lægge en rigtig strategi og taktik for det partiforberedende arbejde for KFML, idet sekterismen giver revisionisterne i D"K"P de bedste kort på hånden i deres forsøg på at knuse enhver revolutionær trussel mod D"K"P's positioner.

Den korrekte taktik skabes ikke fra den ene dag til den anden. Det kræver debatter, undersøgelser af den danske virkelighed (herunder ikke mindst dansk arbejderbevægelse) og politisk erfaring. Kort sagt: Det kræver, at man udvikler den revolutionære teori på grundlag af de specifikke danske forhold. Erfaringer fra ældre partiers dannelse og erfaringer fra skabelsen af revolutionære partier i vore dage (det være sig fra nok så "danskliggende" betingelser) kan kun være en del af grundlaget for en rigtig partiforberedende taktik. Og kun en sekundær, en underordnet del.

Det centrale er de erfaringer, som gøres i selve det partiforberedende arbejde - her og nu. Erfaringer, som er uforfalskede af luftkasteller og ønsketænkning, men præget af nøgtern overvejelse og realitetsans.

På den måde skaber man så at sige selv en teori og det partiforberedende arbejde under vore betingelser.

Det første trin i det partiforberedende arbejde er studiet af den proletariske verdensanskuelse - den

videnskabelige socialisme - i nær tilknytning til den danske virkelighed. Og det må ske på teoriens mest fremskredne niveau, der opsummerer arbejderklassens kamperfaringer fra Det Kommunistiske manifest til i dag. Det må altså ikke mindst forme sig som et studium af Mao Tsetung Tænkningen, der er marxismens seneste udviklingstrin. Men dernæst indebærer det også, at man drager en klar skillelinje mellem falsk og ægte marxisme. Det må foregå dels på teoriens plan dels på den dagsaktuelle politiksniveau. Det betyder en afdækning af den falske marxismes (revisionismens) grundlæggende forfalskninger af marxismens revolutionære kerneindhold og en afsløring af den danske revisionismes bedrageri over for de mest fremskredne elementer i arbejderklassen. Samtidig må det påpeges, hvordan "venstre"opportunistiske og sekteriske strømninger i virkeligheden tjener klassefjenden på trods af de superrevolutionære gevandter de ifører sig.

Arbejdet med teorien må ikke alene gøre det klart, at der findes falske og ægte marxister, men også, at der i det grundlæggende kun findes disse to former. I sidste instans findes der ingen mellemtung. Enten er en politik korrekt eller også er den det ikke. Noget kan have overvejende rigtige træk og visse ukorrekte, og andet kan være overvejende forkert med visse korrekte træk. Men i sidste instans vil hovedsiden være enten korrekt eller ukorrekt. Stillet over for en i hovedsagen korrekt politik med visse ukorrekte sider, må opgaven være dels skånselsløst at afsløre disse, dels at fremhæve de korrekte sider og aktivt bekæmpe de ukorrekte for at eliminere disse.

Den revolutionære bevægelse har altid stået og vil altid stå i kampen mellem højre og venstre. Ingen krumspring kan undvige denne kamp. I virkeligheden er det også denne kamp, som fører bevægelsen frem i dens udvikling.

Spørgsmålet korrekt/ukorrekt, venstre/højre eller mere præcist marxisme/revisionisme er ikke dels et spørgsmål om teori. Men det er i høj grad også et spørgsmål om praksis. Praksis i almindelighed, generelt - d.v.s. marxismens og revisionismens rolle i

verdensmålestok. Praxis specifikt d.v.s.marxismens og revisionismens rolle i enkelte situationer og sammenhænge. Marxismen som den praktiseres i socialistiske lande som Kina og Albanien contra revisionismen, som den praktiseres i socialkapitalistiske lande som Sovjetunionen m.fl. Og marxismen som den kommer til udtryk gennem revolutionære kampe og aktivitet både herhjemme og i andre lande, hvor marxistisk-leninistiske kræfter gør sig gældende i klassekampen - contra revisionismen som den fremtræder i D"K"P's politik herhjemme, i lande, hvor revisionismen har større indflydelse og i andre typer lande.

Spørgsmålet om revisionismens forskellige forklædninger står i vore dage centralt, idet situationen i f.eks. vesteuropæiske lande er præget af et væld af forskellige tendenser. Nogle af disse er åbent revisionistiske og relativt let gennemskuelige, mens andre opererer under dække af "venstre"fraser og vifter med "revolutionære" faner. Dette fænomen er blevet mere og mere fremtrædende i Danmark, hvor de sektariske strømninger for tiden gør sig gældende i det partiforberedende arbejde, og derigennem objektivt svækker de revolutionæres kamp mod den taktiske hovedfjende i det partiforberedende arbejde, den moderne revisionismes danske udgave, D"K"P.

Denne kamp har et dobbelt sigte. For det første kampen i sig selv. Den skaber klarhed, den trækker linjer op, den skiller får fra bukke. Men for det andet skaber den samtidig mulighed for at udvikle en selvstændig revolutionær politik på alle politiske hovedområder. Udformningen af en sådan politik er i sidste instans forudsætningen for, at kampen mellem ægte og falsk marxisme bærer frugt og bliver til gavn for en klassekampslinie i dansk arbejderbevægelse.

På denne måde bliver teorien til et våben i de revolutionæres hænder, og således bliver den sat ind i sin rette sammenhæng. Derfor er der god mening i at sigte mod et teoretisk tidsskrift. Det skal efter evne viderebringe materiale, som kan bibringe en større klarhed omkring en revolutionær politiks teoretiske

grundlag. Kun gennem et sådant grundigt teoretisk arbejde kan der skabes et uforfalsket revolutionært perspektiv for arbejderklassen og kun på den måde kan de mest fremskredne elementer i klassen samles i et marxistisk-leninistisk parti.

Redaktionen

Kapitalismens genrejsning i Sovjetunionen

Denne artikel forsøger at redegøre for, hvilke faktorer i det sovjetiske samfunds udvikling der skabte forudsætningerne for, at Sovjetunionen efter den proletariske revolutions sejr kunne omdannes fra et socialistisk til et kapitalistisk land. Det må understreges, at det ikke inden for de her givne rammer har været muligt af behandle emnet fyldestgørende. Alligevel håber vi, at artiklen vil være i stand til at besvare flere spørgsmål, end den rejser.

SOCIALISMEN SOM OVERGANGSSAMFUND MELLEM KAPITALISME OG KOMMUNISME.

For at sætte udviklingen i Sovjetunionen fra Oktoberrevolutionen til i dag ind i den rigtige sammenhæng vil vi indledningsvis skitsere hvad den socialistiske samfundsformation er, og hvad der skiller den fra henholdsvis kapitalismen og det klasseløse kommunistiske samfund.

Det kapitalistiske samfund rummer så store og uløselige modsigelser, at de ikke kan løses uden at ophæve selve den kapitalistiske produktionsmåde og erstatte den med socialismen. Den nødvendige forudsætning for denne udvikling er den socialistiske revolution, hvor proletariatet og dets allierede under ledelse af det kommunistiske parti - proletariatets fortrop - knuser det borgerlige statsapparat og opretter proletariatets diktatur.

Den socialistiske revolution er imidlertid kun det første skridt på vejen mod det klasseløse kommunistiske samfund. Det besejrede bourgeoisi vil udnytte alle muligheder for at

omstyrte den proletariske stat og genoprette tidligere tiders tilstand. Hvis forsøg på et regulært kontrarevolutionært kup slår fejl, vil bourgeoisiet fortsat forsøge at underminere proletarietets diktatur indefra. I dette undermineringsarbejde har bourgeoisiet ikke noget dårligt udgangspunkt: det har århundreders erfaringer i administration, ledelse og manipulation, et højt uddannelsesniveau, forbindelser til det internationale bourgeoisie og en stærkt udviklet klassebevidsthed. Selve det socialistiske samfunds karakter af et overgangsamfund giver bourgeoisiet visse muligheder. Det er ikke på én gang muligt at afskaffe alle kapitalismens karakteristika: modsætningen mellem land og by, mellem håndens og åndens arbejde, vareproduktion og markedsrelationer. Også det kulturelle arvegods fra årtusinders klassesamfund kan ikke udryddes fra den ene dag til den anden. Gennem en lang historisk periode - måske flere århundreder - vil det gamle (kapitalismen) og det nye (kommunismen) eksistere side om side ikke i en fredelig sameksistens, der ender med kapitalismens "fredelige indvoksen" i kommunismen, men i en hård og vedvarende klassekamp mellem proletariet og dets allierede på den ene side og de borgerlige elementer på den anden.

De erfaringer, som den kommunistiske bevægelse har indhøstet under opbygningen af socialismen, viser, at socialismen ikke blot trues af det "gamle" bourgeoisie; men at de kapitalistiske træk, der stadig findes i det socialistiske samfund, skaber betingelser for fremvæksten af et nyt privilegeret lag. Samfundets overtagelse af produktionsmidlerne er den nødvendige forudsætning for opbygningen af et socialistisk og senere et kommunistisk samfund; men konsolideringen og videreudviklingen af den økonomiske basis og revolutioneringen af overbygningen, dvs. revolutioneringen af samfundets institutioner og menneskenes bevidsthed er meget langvarige og komplicerede processer. For at forhindre at de gamle og nye borgerlige elementer vinder magten, knuser de resultater, der er opnået under den socialistiske opbygning og fører samfundet tilbage til kapitalismen, må det kommunistiske parti og arbejderklassen beslutsomt forsvare og styrke den socialistiske statsmagt, proletarietets diktatur.

Hvad angår det socialistiske samfunds økonomiske struktur, så er det klart, at man ikke fra den ene dag til den anden

kan afskaffe den grundlæggende mekanisme, der behersker den kapitalistiske produktion: vareproduktionen, dvs. produktion for et marked, der reguleres af arbejdsværdilovens principper. Vareproduktionen er ikke noget, der først er opstået sammen med kapitalismen, den fandtes også i slavesamfund og i feudale samfund, men først under kapitalismen bliver vareproduktion absolut dominerende.

I det socialistiske samfund vil der fortsat eksistere markedsrelationer mellem sektorer af samfundsøkonomien, der er samfundsejede, og sektorer, der er kollektiv ejendom, og mellem forbrugerne og eventuelle rester af privat økonomi. I denne overgangssituation, hvor arbejderens tankegang og bevidsthed endnu ikke er gennemgribende revolutioneret, kan det - for at fremme produktionen - være nødvendigt at ty til materielle incitamenter i produktionen som bonus, akkorder o.l.

Materielle incitamenter er ikke nødvendigvis altid forkastelige og dårlige ting. Men det er utilladeligt i opbygningen af socialismen at lade de materielle incitamenter dominere på bekostning af de moralske. De materielle incitamenter må trænges tilbage for til sidst at afskaffes helt. Hvis materielle incitamenter (altså betaling udover det, der tilkommer den enkelte arbejder for sin arbejdsindsats) er nødvendige for at drive produktionen frem, så betyder det, at arbejderne ikke erkender virksomhederne som deres egne, men at udsigten til personlig økonomisk vinding er nødvendig som motivator.

Det afgørende kriterium for, om et samfund er socialistisk eller ej, er således ikke, hvorvidt der findes rester af markedsrelationer i økonomien (det vil der sandsynligvis gøre lige til det tidspunkt, hvor det kommunistiske samfund er opbygget); men om proletariatet har den reelle magt og gennem det kommunistiske parti konsekvent gennemfører samfundets omformning. Spørgsmålet om hvorvidt et samfund er kapitalistisk eller socialistisk er i sidste instans et politisk spørgsmål. Det er et spørgsmål om hvorvidt proletariatet eller borgeoisiet har magten. Forestillinger om, at der findes mellemformer som trotskisternes "stalinistiske degenererede arbejderstat", er ud fra et marxistisk synspunkt absurde, fordi de ikke ser på, hvem der reelt bestemmer over fordelingen af det samfundsmæssige

ge produkt, men hænger sig fast i overfladen og derfor må forfalde til formal-juridiske snurrepiberier for at forsvare deres standpunkt.

UDVIKLINGEN I SOVJETUNIONEN INDTIL STALINS DØD.

Det følgende skal på ingen måde være nogen udtømmende gennemgang af Sovjetunionens historie, men skal blot være et forsøg på at besvare et centralt spørgsmål for alle kommunister: hvorfor blev den socialistiske opbygning knust i verdens første socialistiske land? For at besvare dette spørgsmål må vi undersøge visse hovedtræk i det sovjetiske samfunds udvikling og de principper, der lå til grund for den socialistiske opbygning.

På grund af kapitalismens ujævne udvikling og på grund af de specifikke omstændigheder i forbindelse med den 1. verdenskrig sejrede den proletariske revolution ikke først i de højtudviklede kapitalistiske lande, men i det Rusland, der stadig var et halvfeudalt land, der lige havde taget sine første skridt henimod udviklingen af en stærk industrikapitalistisk sektor. Denne sektor var relativt uudviklet i 1917, men den var koncentreret i nogle få centre, og kontrollen lå i ganske få udenlandske og russiske stor-kapitalisters hænder. Talmæssigt var det russiske industri-proletariat lille - henved 10% af den erhvervsaktive befolkning - men det var kamperfarent og havde nået en relativt høj politisk bevidsthed.

I byerne uden for de store industricentre dominerede den håndværksmæssige småproduktion stadig, mens billedet i landdistrikterne var mere varieret. Siden livegenskabets ophævelse i 1861 var der sket en kraftig differentiering af bondemasserne. På den ene side var der vokset en klasse af ret velhavende storbønder (kulakker) frem, som drev landbrug med henblik på afsætning på et marked og som arbejdede med lønnet arbejdskraft. På den anden side forarmedes flertallet af de tidligere livegne bønder, og en stadig voksende del af dem sank ned til at blive daglejere eller måtte søge ind til de voksende industribyer i håb om arbejde. Flertallet af landbefolkningen hutlede sig igennem som små selvejere eller fæstere, og de drev i hovedsagen subsistenslandbrug, dvs. deres produktion gik pri-

mært til at betale skatter, gæld og til at holde bonden og hans familie i live.

Reformerne af 1861 havde ikke afskaffet godsejerne. Tværtimod havde de holdt stillingen, og stadig flere godsejere gik over til at drive kapitalistisk storlandbrug med lønnet arbejdskraft i stedet for fæstere.

De store jordreformer umiddelbart efter Oktoberrevolutionen gjorde ende på godsejernes eksistens. Deres jord blev konfiskeret og fordelt til de jordløse og jordfattige bønder. Dette var en epokegørende social omvæltning i det russiske samfund, men reformen var ikke i sig selv socialistisk. Efter jordreformens gennemførelse var tværtimod småproduktionen den dominerende produktionsform både på landet og i byerne.

Bønderne havde altovervejende støttet den bolsjevikiske regering, så længe denne var deres eneste virkelige allierede i kampen for at få jord. Derimod var bønderne ikke uden videre indstillet på at give afkald på deres nyerhvervede individuelle ejendomsret. Jordreformerne styrkede småborgerlig tankegang og ideologi hos bønderne. Som Lenin påpegede, avler småproduktion konstant kapitalistiske produktionsforhold og befæster den borgerlige ideologis greb. (1) At føre de russiske bondemasser videre mod socialismen og gøre dem til proletariatets faste allierede i kampen for socialismen var således en formidabel opgave for bolsjevikkerne.

Også på andre områder rejste der sig snart efter revolutionens sejr store problemer. Et af disse var fremvæksten af et ret stort bureaukratisk apparat, der var med til at skabe forudsætningerne for udviklingen af privilegerede lag. Bureaukratiseringen satte ind næsten lige efter Oktoberrevolutionen. At det skete er ikke så mærkværdigt. Efter en sejrrig revolution vil opportunisten og karrieremagere altid søge at satse på den "rigtige hest" og prøve at sætte sig fast i den nye stats magtorganer. Allerede Lenin advarede gentagne gange mod denne udvikling, der truede med at undergrave proletariatets diktatur. På trods af at partiet gennemførte adskillige resultatrige kampe mod trotskistiske og andre borgerlige strømninger i parti- og statsapparat, lykkedes det aldrig at komme bureaukrati-

seringen til livs, ligesom det sovjetiske uddannelsessystem aldrig blev rensat for borgerlig ideologi og praksis.

At dette kunne ske må forklares med, at Stalin og med ham de sovjetiske kommunister havde en for lidt dialektisk opfattelse af forholdet mellem basis og overbygning: de forstod ikke klart nok, at en socialistisk overbygning ikke kommer af sig selv, når produktionsmidlerne først er socialiserede, men at skabelsen af en socialistisk overbygning tværtimod kræver en omfattende mobilisering og opdragelse af masserne. Partiet må være massernes fører såvel som deres tjener, partiet må forstå at mestre masselinien. Dette lykkedes ikke for Sovjetunionens kommunistiske Parti. I det første tiår efter revolutionen fandtes der offentlige kritikmøder, hvor masserne uden for partiet åbent kunne kritisere dets fejl. Men i forbindelse med kampen mod trotskisterne begik partiet den fejl helt at afskaffe disse møder, fordi de blev misbrugt af trotskistiske elementer (1927/29).

Det revolutionære Sovjetruslands indre og ydre stilling efter Oktoberrevolutionen virkede i sig selv fremmede på bureaukratiseringstendenserne.

Som bekendt måtte sovjetstaten i de tre første år af sin eksistens føre en hård og blodig kamp mod de russiske kontrarevolutionære og deres udenlandske allierede. I denne kamp for simpelthen at overleve måtte partiet opbyde alle kræfter for at sikre byerne et absolut minimum af levnedsmiddelforsyninger og for at holde den allernødvendigste produktion i gang. Til dette formål skabtes den såkaldte krigskommunisme, et stramt centraliseret fordelings- og kontrolsystem. For at sikre forsyningerne til byerne på trods af at bønderne ikke altid forstod nødvendigheden af at aflevere det meste af deres afgrøder, var sovjetstaten i en del tilfælde nødt til at anvende administrative midler, hvilket på sin side skabte spændinger i forholdet mellem arbejdere og bønder. Desuden gav dette stramme system gode betingelser for et temmelig omfattende bureaukratisk apparat.

Efter sejren over kontrarevolutionen i 1921-22 befandt sovjetstaten sig i en meget vanskelig stilling. Det i forvejen fattige og tilbagestående land var ødelagt og ud-

marvet, produktions- og transportapparatet var ødelagt eller nedslidt, industriproduktionen lå som følge heraf langt under førkrigniveauet, og der var alvorlig hungersnød i visse egne.

Den internationale situation var heller ikke gunstig. De revolutionære rejsninger i Tyskland, Ungarn, Polen og Finland var blevet knust, og kapitalismen havde stabiliseret sig. Denne situation tvang bolsjevikkerne til at vælge imellem at tage fat på at opbygge socialismen i ét land - Sovjetunionen - eller slet ikke at opbygge nogen socialisme noget steds.

På trods af den trotskistiske fraktions modstand valgte Sovjetunionens kommunistiske Parti den første vej: opbygningen af socialismen i ét land. Socialismen kunne imidlertid ikke opbygges umiddelbart. Forudsætningen var, at produktions- og transportapparatet blev genopbygget, og at byernes levnedsmiddelforsyning blev normaliseret.

For at få produktionen i gang igen og for at mindske de stærke spændinger mellem land og by var det nødvendigt at afvikle krigskommunismen og til en vis grad at genoplive kapitalistiske produktions- og markedsforhold. Mens storindustrien, transportvæsenet, bankerne og udenrigshandelen forblev socialiseret, tillod partiet småkapitalister at få ret frie hænder. Samtidig rådede der en fortvivlende mangel på teknikere, ingeniører og specialister. Det ville tage lang tid at uddanne tekniske kadrer fra arbejderne og bøndernes rækker, derfor måtte man overtale de borgerlige specialister, der ikke var emigreret, til at stille sig til rådighed for sovjetstaten. Dette kunne kun gøres ved at betale dem ekstraordinært høje lønninger og tilstå dem de privilegier, de var vant til fra det gamle samfund. Denne politik, der i den givne situation var rigtig, indebar imidlertid en række farer for proletarietets diktatur. Den tenderede til at bevare kapitalistiske ledelsesforhold i virksomhederne og derved svække arbejderne tillid til den proletariske statsmagt - og hvad værre var: da de første specialister fra arbejderne og bøndernes rækker var blevet uddannet, fik de stort set de samme høje lønninger og privilegier, som var givet til de borgerlige specialister. Desuden styrkede denne politik de velstående bønder, som havde et overskud at sælge på mar-

kedet, og en fornyet polarisering på landet satte ind.

Denne "nye økonomiske politik" (NEP), der som Lenin understregede, kun var tænkt som et rent midlertidigt taktisk tilbageskridt i en meget vanskelig situation (2), gav betydelige resultater. I 1924-25 var genopbygningen stort set fuldført, og samfundet fungerede atter nogenlunde normalt. Men hvis de kapitalistiske tendenser, der var dukket op i denne periode, ikke blev elimineret, kunne det hærme den socialistiske opbygning, som nu kunne sættes på dagsordenen.

Også Trotskis militærpolitik fremmede de borgerlige tendenser. Ud fra sin almindelige nedvurdering af massernes selvstændige initiativ og skaberkraft og sin forkærlighed for administrative forholdsregler lod han som folkekommissær for forsvar tusinder af forhenværende tsaristiske officerer optage i den Røde Hær, mange på ledende poster. De færreste af disse solidariserede sig virkeligt med proletariats diktatur, men lod sig lede af opportunistiske overvejelser og af de materielle fordele, som Trotski tilbød. Hermed fik den Røde Hær fra begyndelsen et borgerligt islæt, som den aldrig siden virkelig kom af med.

Som nævnt en del gange allerede havde landbruget lige siden Oktoberrevolutionen været et alvorligt problem for bolsjevikkerne. Kollektiviseringen af de millioner af små og ineffektive brug ville indføre socialistiske produktionsforhold på landet, sætte en stopper for den kapitalistiske udvikling, der var i gang, og dermed fjerne eksistensgrundlaget for spekulanter og kulakker, samt skabe forudsætningerne for at landbruget kunne tage moderne, rationelle driftsmetoder i brug, øge produktionen og forbedre ernæringen af det sovjetiske folk. Lenin understregede kraftigt, at man kun måtte bruge eksemplets magt for at overbevise bønderne om det rigtige i at lade deres jord gå ind i fællesskabet. Frem til 1929 fulgte partiet også denne linie (trods trotskisternes modstand), men kulakkernes stadig mere åbenlyse sabotage af den proletariske statsmagts organer skærpede klasse modsætningerne på landet til det yderste og tvang i 1929-30 partiet til at ændre kurs.

Kulakkerne vægrede sig i stort omfang rod at sælge korn til de statslige og kooperative opkøbsorganisationer for

at sabotere disse og for at spekulere på det sorte marked. Da kulakkerne var de mest effektive producenter, truede denne sabotage levnedsmiddelsituationen i byerne alvorligt.

Den internationale situation gjorde en hurtig industrialisering bydende nødvendig, fordi den kapitalistiske indkredsning fortsatte og endog blev styrket af den fremvoksende fascisme i Europa og Japan. Hvis Sovjetunionen ikke hurtigt opbyggede en moderne og ydedygtig sværindustri, ville den næppe være i stand til at slå et kapitalistisk angreb tilbage. For at sikre ernæringen af det hastigt voksende antal industriarbejdere og for at eliminere den eneste stærke kapitalistiske gruppe, der kunne fungere som femte-kolonne, nemlig kulakkerne (eliminere kulakkerne som klasse vel at mærke, ikke som individer!) besluttede partiet at gennemføre kollektiviseringen allerede fra 1930 - tidligere end det før havde været hensigten.

Denne kollektivisering, der var fremtvunget af omstændighederne, var en revolution "fra oven". Den havde en udbredt støtte fra de fattigere bønder (der udgjorde det store flertal af bondebefolkningen), men den blev i stor udstrækning gennemført ved administrative metoder, og den havde ikke den samme karakter af massemobilisering som kollektiviseringen i Kina og Albanien.

Kollektiviseringen betød en betydelig fremgang i kornproduktionen og gav efterhånden de store bondemasser en noget bedre levestandard, men kulakkerne saboterede efter bedste evne kollektiviseringen, bl. a. ved at slagte deres kvæg. Da kulakkerne havde de største kvægbesætninger, betød dette et meget alvorligt slag mod kvægavlen, et slag hvis virkninger det sovjetiske landbrug stadig mærker.

Den måde, hvorpå kollektiviseringen blev gennemført, medførte også, at partiet aldrig har slået rod på samme måde som f. eks. i Kina og Albanien. Den store prioritet for sværindustrien og dermed den stærke beskatning af landbruget betød, at landbruget ikke udviklede sig i samme takt som industrien, hvilket gav bønderne en lavere levestandard end arbejderne, hvilket igen hæmmede produktionsmiddelsindustrien afsætningsmuligheder. Dette misforhold mellem sektorerne i økonomien bidrog til at svække

tillidsbåndene mellem arbejdere og bønder.

Som nævnt ovenfor nødvendiggjorte Sovjetunionens vanskelige internationale stilling, at sværindustrien, dvs. produktionen af produktionsmidler og krigsmateriel fik første prioritet. I 1931 sagde Stalin, at Sovjetunionen ville få lo år i fred før et imperialistisk angreb - historien kom jo som bekendt til at opfylde denne spådom med stor præcision.

Førsteprioriteten til sværindustrien skyldtes ikke alene den internationale situation. Det er indlysende, at hvis et økonomisk tilbagestående land skal opbygge en alsidig økonomi og sikre en hurtig og vedvarende stigning i befolkningens levestandard, må hovedvægten lægges på produktionen af produktionsmidler, herunder produktionen af maskiner til letindustrien og til landbruget. I den sovjetiske opbygning voksede sværindustrien langt hurtigere end forbrugsvareindustrien og landbrugsproduktionen, og en så stor del af disse to sektoreres overskud blev overført til sværindustrien, at deres udvikling ikke blev så hurtig, som den kunne have været med en mere afbalanceret fordeling unden bevarelse af sværindustriens fortrinsstilling.

SOVJETUNIONEN OMKRING 1950.

Omkring 1950, dvs. efter de store sejre i kampen mod fascismen og efter genopbygningen stod Sovjetunionen internationalt stærkere end nogensinde. Den socialistiske lejr omfattede en trediedel af jordens befolkning og var en mægtig international faktor. Samtidig var der indadtil sket en vis forbedring af massernes levevilkår, og fundamentet var lagt for en hurtig udvikling af levestandarden. Samtidig led den sovjetiske økonomi som antydte ovenfor af en række balanceproblemer, som stadig ikke var løst.

I 1952 påpegede Stalin (3), at forbrugsvareindustrien måtte udvikles hurtigere end hidtil, og at den ensidige læggen vægt på sværindustrien efterhånden måtte afvikles. Den 5. femårsplan (1951-55) forudså da også, at den lette og den tunge industri skulle udvikles nogenlunde lige hurtigt (hhv. 11 og 13 pct. pr. år), og at produktionen af animalske levnedsmidler skulle fremmes. Samtidig under-

stregede Stalin nødvendigheden af at videreudvikle det kollektive landbrug således, at det gradvist smeltede sammen med den samfundsejede sektor. Specielt advarede han imod at overdrage maskin- og traktorstationernes maskinpark til kollektivbrugene. Konsekvenserne af en sådan forholdsregel ville være, at hele produktionen af produktionsmidler til landbruget (bortset fra produktionen til statsbrugene) ville være bestemt af markedsrelationer, og kollektivbrugenes anvendelse af den nyeste teknik ville blive hæmmet, fordi nye maskiner først var rentable efter 6-8 år. Denne byrde kunne de samfundsejede maskin- og traktorstationer godt bære, mens det ville være langt vanskeligere for de enkelte kollektivbrug. En sådan politik ville kun gavne de rigeste kollektivbrug, den ville fremme uligheden på landet og hæmme landbrugsproduktionen som helhed.

Den alvorligste trussel mod socialismen kom imidlertid fra parti- og statsapparatet selv. Som nævnt overfor var bureaukratiseringen ikke blevet standset af opgøret med trotskisterne og deres allierede. Udrensningerne blev gennemført ved administrative midler, ikke gennem en mobilisering af masserne. En del karrieremagere og borgerlige elementer overlevede udrensningerne, samtidig med at også gode og oprigtige kommunister blev ofre for udrensningerne.

Under verdenskrigen blev årvågenheden over for borgerlige elementer slækket, og den politiske opdragelse og bevidst-

gørelse af masserne sat noget i baggrunden til fordel for en mobilisering af alle til det ene mål: at forjage de fascistiske aggressorer. Mange af partiets bedste og mest kamperfarne kadrer faldt i kampen, og deres pladser blev ikke sjældent overtaget af kadrer med et lavere politisk niveau.

Efter 1945 blev der ikke gjort noget effektivt for at modvirke dette, og "persondyrkelsen" af Stalin, der kulminerede i disse år, blev benyttet af revisionistiske elementer i partiet til at retfærdiggøre handlinger, der undergravede socialismen, med at de skete "i kammerat Stalins navn". Persondyrkelsen nedvurderer massernes skabende og førende rolle i opbygningen af socialismen og overvurderer den "store personligheds" betydning. Den undergravede det kollektive lederskab af partiet, svækkede partiets rolle i forhold til en enkelt person og undergravede dermed på længere sigt partiets forankring i masserne.

Naturligvis fandtes der stadig et meget stort antal gode og oprigtige kommunister, der fuldt ud stod på proletariats side. Men på de ledende poster på alle niveauer blev de gradvist trængt ud af kadrer, der først og fremmest tænkte på deres egen karriere, som holdt sig fjernt fra det arbejdende folk, og mest var optaget af at sikre deres egen behagelige tilværelse. Denne proces tog dog for alvor fat efter den 20. partikongres, hvor revisionisterne vandt den afgørende sejr. Næsten 70% af de medlemmer, der blev valgt til centralkomiteen på den 19. partikongres i 1952 blev fjernet fra centralkomiteen på den 20. partikongres i 1956 og den 22. i 1961. På niveauerne længere nede i partiet var udskiftningen endnu større. (4)

Lagdelingen i det sovjetiske samfund havde også sat sine spor i uddannelsen. Hvert år uddannedes tusinder af ingeniører, videnskabsmænd og intellektuelle, der var gået igennem et stort set borgerligt uddannelsessystem. Disse mennesker opfattede ikke sig selv som almindelige arbejdere, men som "finere" end dem, der "kun" havde manuelt arbejde, de havde ofte en levestandard, der var ret høj i forhold til arbejdernes - for de højest lønnedes vedkommende var lønnen mange gange højere end en gennemsnitlig arbejderløn.

REVISIONISMENS SEJR

Med Stalins død i marts 1953 forsvandt den afgørende hindring for de sovjetiske revisionisters fulde overtagelse af parti- og statsapparat. Den politik, der var blevet ført, medens Stalin stod i spidsen for Sovjetunionens kommunistiske Parti, havde ikke kunnet hindre de privilegerede lags vækst og udviklingen af de revisionistiske tendenser i partiet. I sine sidste leveår blev Stalin imidlertid opmærksom på de farer, som de privilegerede lag og de revisionistiske tendenser betød for partiet og for socialismen, og han førte en skarp polemik mod de revisionistiske strømninger. Men det var for sent til at have nogen afgørende virkning.

Det er næppe muligt at tidsfæste den revisionistiske magtovertagelse præcist; men man kan med rimelighed betragte den 20. partikongres i februar 1956 som det afgørende vendepunkt. Udstødelsen af den "partifjendtlige gruppe" (Molotov, Malenkov, Kaganovitj m. fl.) af centralkomiteen i 1957 og den 21. partikongres i 1958 markerer den revisionistiske gruppes konsolidering af grebet om partiet og statsapparatet. Den 22. partikongres i 1961 bekræftede den revisionistiske sejr ideologisk med vedtagelsen af det nye, åbent revisionistiske partiprogram. På denne kongres proklameredes teorien om "hele folkets stat" og "hele folkets parti", proletariatets diktatur blev erklæret for at være en overstået fase i Sovjetunionens udvikling, og samtidigt udråbtes den fredelige sameksistens med de kapitalistiske lande som generallinien for de socialistiske landes udenrigspolitik. Umiddelbart efter den 22. partikongres kom det åbne brud med Albanien og året derefter de første åbne angreb på Kinas Kommunistiske Parti.

Når kommunister fastslår, at Sovjetunionen i dag er et i realiteten imperialistisk og i realiteten kapitalistisk land på trods af at landet stadig kalder sig socialistisk (det er denne modstrid mellem ord og handling, der gør betegnelsen social-imperialistisk og social-kapitalistisk berettiget) møder de ofte den indvending, at nok er de sovjetiske ledere bureaukrater, men staten ejer immervæk produktionsmidlerne, økonomien styres efter planøkonomiske principper, at man i Sovjetunionen stadig hylder marxismen-leninismen. Hertil må siges, at det ikke er afgøren-

de, hvad folk siger om sig selv, men hvad folk faktisk er. Statslig ejendom og planlægning af produktionen er ikke nødvendigvis noget, der kun findes under socialismen - det findes også i kapitalistiske lande, som bevæger sig stadig nærmere mod en statsmonopolistisk kapitalisme. Især i Italien, Frankrig og Sverige er store dele af industrien ejet af staten.

Som vi understregede i indledningen af denne artikel, er det afgørende kriterium for, om et samfund er kapitalistisk eller socialistisk, et politisk og ikke et teknisk-økonomisk. Det afgørende er, hvem der har magten og dermed kontrollerer produktionsmidlerne og fordeler det samfundsmæssige overskud eller merprodukt. Ved en vurdering af Sovjetunionen i dag, må vi derfor se på den økonomiske politik, der faktisk føres, og ikke lade os blænde af det røgslør af marxistisk-leninistisk fraseologi, som de sovjetiske ledere lægger ud over deres handlinger.

I det første tiår efter 1953, den periode hvor Nikita Hrustjov spillede første violin i den sovjetiske ledelse, videreførte man stort set de gamle former for planlægning og virksomhedsledelse. Udarbejdelsen af produktionsplaner, ressourcefordelingen, distribution og prispolitik var alle stærkt centraliseret, og de enkelte virksomheders mulig-

heder for at foretage selvstændige dispositioner var meget begrænsede. Disse metoder havde været velegnede til at sikre den sovjetiske økonomis hurtige udvikling, da de var forenet med arbejdernes initiativ og aktive medvirken i den socialistiske opbygning. Men hele planlægningen var blevet et stift administrativt system, og det indbød ikke til initiativer fra virksomhedens direktører. De investeringer, der var nødvendige til udviklingen af nye produkter, ville gøre det vanskeligere at opfylde planmålene (og dermed direktørernes klækkelige bonus). Disse forhold gjorde det også svært at overvinde misforholdet mellem sværindustrien og forbrugsvareindustrien, og dermed tilfredsstille det sovjetiske folks stadig mere påtrængende behov for gode og billige forbrugsvarer.

Landbruget skulle blive Hrustjovs Achilles-hæl. I 1958 gennemtrumfede han det, som Stalin havde advaret så kraftigt imod: opløsningen af maskin- og traktorstationerne og overdragelsen af deres materiel til kollektivbrugene. Han iværksatte store opdykningskampagner i Centralasien, han holdt den ene tale efter den anden om vigtigheden af at udvikle landbruget, men intet af dette hjalp. Ophævelsen af maskin- og traktorstationerne styrkede de rige brug og satte de fattige tilbage i udviklingen, opdykningskampagnerne blev sat i gang uden ordentlig forberedelse og slog delvist fejl. Landbrugets udvikling fortsatte i sneglefart, og det kunne i mange tilfælde ikke opfylde planmålene. Den årlige vækstrate dalede fra 9,2% i 1954-55 til 2,6% i 1960-64. At det sovjetiske landbrug stadig ikke arbejder effektivt viser den store høstkatastrofe i 1972.

Det er betegnende for det sovjetiske landbrugs tilstand, at op mod halvdelen af produktionen af grøntsager og animalske produkter stadig kommer fra bøndernes private jordlodder og sælges på private markeder, hvor priserne bestemmes af udbud og efterspørgsel. Produktionen fra de private jordlodder er af vital betydning for levnedsmiddelforsyningen. Dette har tvunget staten til at udvide de private jordlodder på bekostning af kollektivjorden. Denne udvikling har naturligvis de spontane kapitalistiske tendenser hos bønderne og svækket deres tillid til kollektivbrugene yderligere. Samtidig er ledelsen af det enkelte kollektivbrug blevet friere stillet i forhold til den

centrale planlægning ligesom ledelserne af industrivirksomhederne, og der findes mange beretninger om at bestyrerne af kollektivbrugene optræder som små konger, der skalter og valter med kollektivbrugene, som om det var deres private ejendom. (5)

I begyndelsen af 1960'erne stod det klart for den sovjetiske ledelse, at det gamle økonomiske system ikke kunne fortsætte uden at den sovjetiske økonomi ville stagnere, hvilket ville øge utilfredsheden hos det sovjetiske folk. Dette kunne blive farligt for en ny herskende klasse, der stadig var i gang med at konsolidere sine positioner.

I årene 1962-64 fandt der en omfattende diskussion sted blandt revisionistiske økonomer, en diskussion, der især blev præget af Kijev-økonomen Jevgenij Liberman. Han foreslog, at man skulle forlade de administrative planlægningsmetoder og i stedet lade profitmotivet for den enkelte virksomhed være den afgørende drivkraft i produktionen. Den bonus, der tildeles ledelse og ansatte skulle være proportional med fortjenestens størrelse, og virksomheden skulle kunne disponere frit over en stor del af overskuddet i stedet for at aflevere det til staten. Denne langt større selvstændighed for den enkelte virksomheds ledelse skulle kombineres med en genoplivning af markedsrelationer virksomhederne imellem, og udbud og efterspørgsel skulle være afgørende for prisfastsættelsen, ikke en helhedsvurdering af, hvilke produkter der skulle sælges billigt, og hvilke der skulle sælges til en pris over produktionsomkostningerne. I følge Liberman & Co. skulle denne konkurrence efter kapitalistiske principper fremme vareudbuddet, dvs. præcist de samme argumenter, som vestlige marketingsfolk fører frem.

Frem til 1964-65 gennemførtes forsøg i mindre målestok med dette "nye økonomiske system", som det officielt kaldes, og i marts 1965 besluttede centralkomiteen, at systemet gradvist skulle indføres i hele den sovjetiske økonomi. Det er hensigten, at overgangen skal være fuldført i indeværende femårsplanperiode (1971-75).

Indførelsen af dette "nye" system, der genindfører vareproduktionen, markedsrelationer og materielle incitamenter i fuld skala, betegner det sovjetiske samfunds defi-

nitive overgang til et system, der er statskapitalistisk ind til marven, kun dækket af et tyndt og efterhånden ret krakeleret lag socialistisk fernis. Denne udvej af den sovjetiske økonomis krise var den eneste, der stod åben for det lag af privilegerede parti- og statsfunktionærer, direktører og kolchos-bestyrere, højere officerer og højtlønnede videnskabsmænd og intellektuelle, der havde konstitueret sig som herskende klasse efter 1956. Det er absurd at tale om, at Sovjetunionens ledere efter Stalins død havde valget mellem en kapitalistisk restauration og en kulturrevolution. Den sovjetiske ledelse havde ikke noget valg. Den repræsenterede et nyt bourgeoisie, og den måtte derfor komme ud af sine problemer med kapitalistiske midler.

Sovjetunionens udvikling siden 1953 er altså en logisk konsekvens af styrkeforholdet i det sovjetiske samfund ved Stalins død.

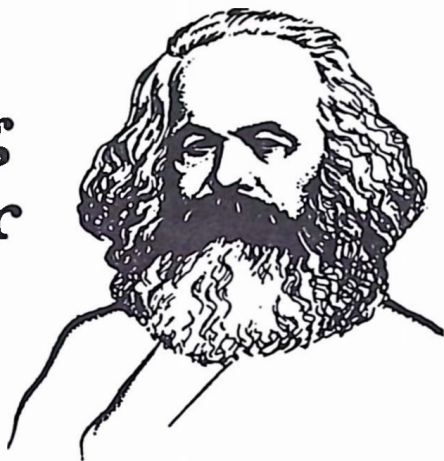
- - - - -

Ved at søge at løse sine problemer med kapitalistiske metoder, har det sovjetiske bourgeoisie ikke løst sine problemer, kun fået nye. Sovjetunionen udvikler sig i dag efter kapitalismens udviklingslove. Kun en ny socialistisk revolution, hvor det sovjetiske proletariat generobrer den politiske magt, kan for alvor løse den krise, revisionisterne har kastet verdens første socialistiske land ud i.

Noter:

- (1) Se Lenin: Om levnedsmiddelskatten, Udvalgte Værker, bind 12.
- (2) Se Lenin: Centralkomiteens beretning på RKP(B)'s 11. kongres. Udvalgte værker bind 12.
- (3) I "Socialismens økonomiske problemer i USSR"
- (4) Se "Socialkapitalismen", redigeret af Bo Gustafsson, indledningen.
- (5) Se f. eks. "Om Hrustjovs forlorne kommunisme og dens lære for verden." Udgivet af Folkets Dagblad og Røde Flag 14. juli 1964. Marxistisk-Leninistisk Forlag 1972.

Udbytning og klasser

Hovedsigtet med denne artikel er at vise, at uden en klar forståelse af udbytningsbegrebet vil det ikke være muligt at lave en korrekt klasseanalyse. Specielt vil den udbredte opfattelse, at merværdien er det væsentligste kriterium for at bedømme, hvilke grupper lønarbejderklassen består af, blive diskuteret. Artiklen kan desuden ses som KFMLs første skridt i udformningen af en analyse af klasseforholdene i Danmark.

UDGANGSPUNKT FOR EN KLASSEANALYSE

Vi har tidligere (KOMMUNIST 1/72) i forbindelse med vor kritik af den 'klassemodel', som den daværende leninistfraktion i VS havde opstillet, mere eller mindre indirekte skitseret rammerne for en klasseanalyse. Det er denne artikels opgave mere direkte at opstille det teoretiske grundlag, hvorpå en virkelig klasseanalyse må bygge.

I forbindelse med ovennævnte kritik fastslog vi, at for at foretage en sådan klasseanalyse må man mindst undersøge følgende spørgsmål:

1. Hvilke klasser findes der, hvordan er deres talmæssige styrkeforhold, hvordan er de opstået, hvilken

historisk udvikling har de gennemløbet, og hvilken udvikling befinder de sig i?

Hvilke fraktioner af betydning består de enkelte klasser af, og hvordan var og er deres udvikling?

Klasser og klassefraktioner må studeres i deres udvikling. Det er væsentligt at finde frem til, hvilke klasser og klassefraktioner, der udvikler sig, og hvilke, der stagnerer eller går tilbage.

2. De enkelte klassers objektive interesser.
3. Klasseholdning og klassebevidsthed (d.v.s. graden af klassens eller klassefraktionens medlemmers erkendelse af klassens objektive interesser og dermed muligheden for at aktivisere dem i klassekampen).
4. Klassernes forhold til hinanden (hvilke klasser, der er modsætninger og kæmper mod hinanden, og hvilke klasser, der har sammenfaldende interesser og kan blive forbundsfæller).

Og videre: "For at en sådan klasseanalyse kan blive basis for et revolutionært partis strategi, må den bygge på undersøgelser af den objektive virkelighed. Men en korrekt klasseanalyse kan, selv om den gør dette, ikke foretages uden en klar og korrekt klassedefinition. Det siger sig selv, at arbejderklassens revolutionære parti ikke kan lede sin klasse, hvis den ikke klart formår at skelne mellem den og andre klasser. Og hvis det ved bestemmelsen af en klasse går ud fra bevidsthedsmæssige i stedet for materielle kriterier, fra klasseholdningen i stedet for det reelle klassetilhørsforhold, d.v.s. ud fra idealismens og ikke materialismens synspunkt, kan det ikke undgå at komme på vildspor i sin politik." (1)

Udgangspunktet for en korrekt klasseanalyse må derfor være (a) en definition af selve klassebegrebet, samt (b) en definition af de forskellige klasser i forhold til den økonomiske basis. Kun ud fra dette kan man så undersøge de forskellige klassers og klassefraktioners udvikling, klassernes objektive interesser og dermed klas-

sernes objektive forhold til hverandre.

For at vurdere hvilke grupper en given klasse består af, er det en absolut betingelse at gå ud fra det reelle klassetilhørsforhold og ikke fra den øjeblikkelige, historisk betingede klassebevidsthed. Klassebevidstheden er selvfølgelig ikke uden betydning, men klassetilhørsforholdet er i sidste instans bestemmende for klasseholdningen. Det er først på grundlag af en analyse af klassetilhørsforhold, at det er muligt at vurdere de enkelte klasser og klassefraktioners medlemmers grad af bevidsthed om klassens objektive interesser.

KLASSEDEFINITION

Den klareste klassedefinition har Lenin givet: "Klasser kalder man store menneskegrupper, der adskiller sig ved deres placering i den samfundsmæssige produktions historisk bestemte system, ved deres forhold til produktionsmidlerne (hvad der i hovedsagen er nedfældet og udformet i love), ved deres rolle i den samfundsmæssige organisering af arbejdet, og følgelig ved de måder, hvorpå de får og det omfang, hvori de får part af samfundsrigdommen, som tilfalder dem. Klasser, det er menneskegrupper, af hvilke den ene kan tilegne sig den andens arbejde, i kraft af deres placering i den givne økonomiske samfundsstruktur." (2)

Lenin har her klart udtrykt, hvad der adskiller hovedklasserne i de forskellige samfundsformationer; nemlig, at "den ene kan tilegne sig den andens arbejde i kraft af placering i den givne økonomiske samfundsstruktur." Eller sagt på en anden måde: at den ene klasse kan udbytte den anden klasse i kraft af ejendomsret eller dispositionsret til produktionsmidlerne.

Den materielle basis for UDBYTNINGEN (d.v.s. tilegnelsen af andres arbejde) fremkommer i det øjeblik, produktivkræfternes udvikling muliggør arbejde ud over det arbejde, der er nødvendigt for at klare det blotte eksistensbehov. Det samfundsmæssige arbejde spaltes op i nødvendigt arbejde og merarbejde på samme måde, som det samfundsmæssige arbejdsprodukt kan opdeles i nødvendigt produkt og merprodukt.

Klassesamfundenes spaltning i de modstående og uforsonlige hovedklasser: klassen af udbyttede og klassen af udbyttere er opstået i kampen om dette samfundsmæssige merprodukt. Økonomisk hænger udbytning, klasser og klassekamp uløseligt sammen.

En klar forståelse af udbytningens væsen er en nødvendig forudsætning for at kunne skelne mellem hovedklasserne i de forskellige samfundsformationer. Forveksles udbytningens væsen med de historisk betingede former vil man ikke klart kunne forstå, hvem der udbytter hvem og hvordan. En samfundshistorisk analyse af udbytningensbegrebet synes derfor at være et nødvendigt udgangspunkt for udarbejdelsen af en korrekt klasseanalyse.

HISTORISKE HOVEDFORMER FOR UDBYTNING

Tilegnelsen af fremmed arbejde - eller rettere: tilegnelsen af andres merarbejde er grundlæggende for alle klasse-samfund. Marx siger herom: "Kapitalen har ikke opfundet merarbejdet. Overalt hvor én del af samfundet har monopol på produktionsmidlerne, må arbejderen, fri eller ikke fri, føje en overskydende arbejdstid til den arbejdstid, der er nødvendig til hans eget underhold, for at producere subsistensmidlerne til ejeren af produktionsmidlerne." (3)

Udbytningens historisk betingede former kan gøre det vanskeligt at gennemskue, at de udbyttede klassers arbejde er spaltet i nødvendigt arbejde og merarbejde. For som Marx påpeger: "Arbejdslønnens form udsletter ethvert spor af arbejdsdagens deling i nødvendigt arbejde og merarbejde, i betalt og ubetalt arbejde. Alt arbejde fremstår som betalt arbejde. Når der er tale om hoveriarbejde, er den hovpligtige bondes arbejde for sig selv og hans tvangsarbejde adskilt rumligt og tidsmæssigt; forskellen er til at tage og føle på i ordets bogstavelige forstand. For slavens vedkommende fremtræder selv den del af arbejdsdagen, hvor slaven kun erstatter værdien af midlerne til at opretholde sin egen eksistens, og hvor han i realiteten arbejder for sig selv, som arbejde for slavens herre. Hele slavens arbejde fremtræder som ubetalt arbejde. Når

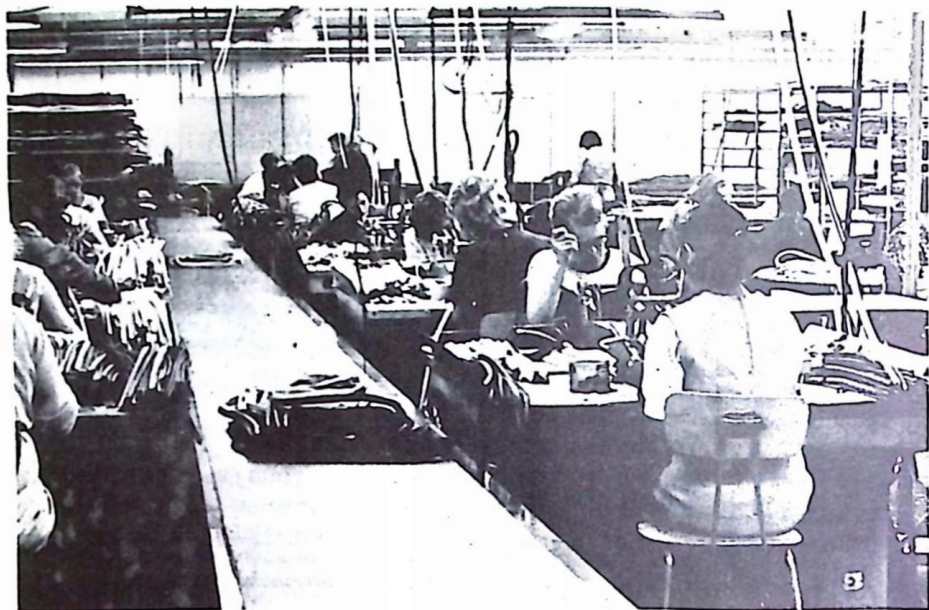
det drejer sig om lønarbejde, forholder det sig omvendt; selve merarbejdet, d.v.s. det ubetalte arbejde, fremtræder som var det betalt. I det ene tilfælde skjuler ejendomsforholdet det sagforhold, at slaven arbejder for sig selv, idet andet skjuler pengeforholdet det sagforhold, at lønarbejderen arbejder gratis." (4)

Selv om eksistensen af merarbejde er en betingelse for, at der kan finde udbytning sted, så er selve eksistensen af merarbejde ikke ensbetydende med, at der finder udbytning sted. Det afgørende for om der finder udbytning sted, er at der finder en tilegnelse af andres merarbejde sted. Også under den socialistiske produktionsmåde er det nødvendigt med merarbejde til f.eks. henlæggelser til reserver, til nyinvesteringer osv. Men her er der ingen kapitalistklasse, der kan tilegne sig lønarbejderklassens merarbejde. Lønarbejderklassen disponerer selv via proletariats diktatur over sit samfundsmæssige merarbejde.

MERARBEJDE UNDER KAPITALISTISK PRODUKTIONS- MÅDE

I det kapitalistiske samfund er størstedelen af produktionen vareproduktion, men produktionen er større end vareproduktionen, f.eks. husarbejde, produktion til eget forbrug, egne reparationer osv. Det, der er afgørende for vor analyse, er, at udbytningen under den kapitalistiske produktionsmåde er skjult i den normale vareproduktion, varekøb og varesalg. - Når lønarbejderne sælger det eneste, de ejer: deres arbejdskraft, så overgiver de samtidig mod betaling af arbejds løn dispositionsretten over hele deres arbejde til arbejdskøberne. Hvis lønnen svarer til arbejdsproduktet ville der ikke være tale om udbytning; merarbejdet ville også være betalt. Udbytningen må fremkomme ved, at lønnen ikke svarer til arbejdsproduktet. Det afgørende spørgsmål må derfor være, hvorledes arbejdskraftens pris (arbejds lønnen) bestemmes.

Ifølge Marx' arbejdsværdilære sælges alle varer i gennemsnit til deres værdi, d.v.s. at generelt svarer en vares pris og dens værdi til hinanden. Dette gælder også varen

arbejdskraft, således at arbejdskraftens pris (lønnen) generelt svarer til arbejdskraftens værdi; svingninger i udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft medfører dog, at arbejds lønnen for en tid kan ligge såvel over som under arbejdskraftens værdi, men i gennemsnit er arbejdskraftens markedspris lig dens værdi. - "Arbejdskraftens værdi" siger Marx "er ligesom værdien af enhver anden vare bestemt af den arbejdstid, der er nødvendig til produktionen, altså også fornyelsen (reproduktionen), af denne specifikke artikel." (5) - Eller mere specifikt: "Arbejdskraftens værdi bestemmes af værdien af de livsfornødenheder, som kræves til at frembringe, udvikle og opretholde arbejdskraften og føre den videre." (6)

Arbejder en lønarbejder f.eks. 8 timer dagligt og svarer lønnen til 2 timers arbejde (arbejdskraftens værdi = 2), så ses det let, at lønarbejderen arbejder gratis 6 timer dagligt, d.v.s. at den nødvendige arbejdstid er på 2 timer og merarbejdstiden er på 6 timer, hvilket svarer til en udbytningsgrad på $6/2 = 3$. Arbejds lønnen står altså ikke i noget nødvendigt forhold til arbejdsdagens længde, men

er generelt alene bestemt af arbejdskraftens værdi. Udbytningen af lønarbejderen må fremkomme ved, at en del af arbejdet er ubetalt, d.v.s. at lønarbejderen udfører ubetalt merarbejde.

Udbytningen i en kapitalistisk samfundsformation kan ikke i sig selv være afhængig af arbejdets art. Det afgørende er, at arbejdskraften er en vare, og at arbejds lønnen derfor er bestemt af arbejdskraftens værdi, således at alt arbejde ud over den nødvendige arbejdstid er ubetalt merarbejde, d.v.s. at der så er tale om udbytning.

MERARBEJDE - MERVÆRDI

Grundlaget for den kapitalistiske produktionsmåde er som sagt vareproduktionen. Dette medfører på den ene side, at forholdet mellem kapitalistklassen og lønarbejderklassen er et forhold mellem købere og sælgere af varen arbejdskraft. På den anden side bevirker dette, at selve det samfundsmæssige arbejde får vareform, at formålet med produktionen ikke er fremstilling af brugsværdi, men produktion af bytteværdi med kapitalakkumulation for øje. Dette medfører desuden, at den grundlæggende udbytningsmåde under kapitalistisk produktionsmåde får form af tilegnelse af værdi, d.v.s. tilegnelse af materialiseret merarbejde. - Marx siger herom: "For at komme til erkendelse af værdi i det hele taget er det vigtigt, at man ikke opfatter den som andet end krystalliseret arbejdstid, som intet andet end materialiseret arbejde, og lige så vigtigt er det for erkendelsen af merværdien, at den ikke forstås som andet end krystalliseret surplusarbejdstid (merarbejdstid, vor anm.), som intet andet end materialiseret merarbejde. Den væsentligste distinktion mellem de forskellige samfundsformationer, f.eks. mellem et samfund, der er baseret på slavearbejde og et samfund, der er baseret på lønarbejde, ligger alene i den måde, hvorpå dette merarbejde bliver aftvunget den umiddelbare producent, nemlig arbejderen." (7)

Dette, at en kapitalistisk samfundsformation er kendetegnet ved, at den grundlæggende udbytningsform er tilegnelsen af merværdi, har fået nogle til at betragte merværdi-

producenterne som de eneste udbyttede, og dermed fået dem til at gøre produktion af merværdi til et afgørende kriterium for bestemmelsen af, hvilke grupper proletariatet består af. Da denne fejlagtige opfattelse for øjeblikket er ret fremherskende, vil vi i det følgende lægge hovedvægten på at påvise, at dette 'merværdi-kriterium' udtrykker en ahistorisk og metafysisk opfattelse af udbytningens væsen, at det bygger på en idealistisk klasseopfattelse.

"MERVÆRDI-KRITERIET"

Ifølge Lenin's førnævnte klassedefinition (note (2)) må klasser og lag først og fremmest defineres ud fra deres økonomiske basis, ud fra om de ejer eller behersker produktionsmidler, eller de intet ejer og er tvunget til at sælge deres arbejdskraft for at leve, om de udbytter andre eller selv bliver udbyttet.

I et kapitalistisk samfund som det danske betyder dette, at hovedklasserne: lønarbejderklassen (proletariatet) og kapitalistklassen (bourgeoisiet) kan defineres, som Engels har gjort det: "Ved bourgeosi forstås de moderne kapitalisters klasse, som er ejere af de samfundsmæssige produktionsmidler, og som udbytter lønarbejde. Ved proletariatet forstås de moderne lønarbejdere, som ikke besidder egne produktionsmidler og derfor er henvist til at sælge deres arbejdskraft for at kunne leve." (8)

Vi har i det foranstående vist, at udbytningen historisk set består i tilegnelse af andres merarbejde, og at udbytning af lønarbejde specifikt kan karakteriseres ved ubetalt merarbejde, samt at den grundlæggende kapitalistiske udbytningsform er tilegnelse af merværdi.

Hvis produktion af merværdi opfattes som den eneste form for udbytning, så medfører denne tankegang omvendt, at merværdiproducenterne er de eneste lønarbejdere, der udfører ubetalt merarbejde. Konsekvensen af denne tankegang er, at mennesker, der ikke besidder egne produktionsmidler og som derfor er henvist til at sælge deres arbejdskraft for at kunne leve, men som ikke udfører merværdiskabende arbejde, må opfattes som ikke udførende ubetalt

merarbejde. Dette medfører igen, at disse mennesker enten kun udfører nødvendigt arbejde svarende til deres arbejdskrafts værdi, eller at de generelt får en løn, der svarer til deres arbejdsprodukt, d.v.s. at deres arbejds løn ikke bestemmes af deres arbejdskrafts værdi. - I det første tilfælde forudsætter denne tankegang, at kapitalisterne generelt skulle købe arbejdskraft for kun at bruge den i en tidsperiode svarende til den arbejdstid, der er nødvendig til at producere denne arbejdskraft. At forestille sig at kapitalisterne generelt skulle benytte arbejdskraft, der ikke er "profitskabende", er naturligvis en absurditet. Og lige så absurd er det at forudsætte, at disse ikke-merværdiproducerende lønarbejdere arbejds løn generelt ikke er bestemt af deres arbejdskrafts værdi.

En forklaring på, hvorfor merværdien skulle være det væsentligste kriterium for bestemmelse af proletariatet, er ikke fremkommet udover at man påpeger, at det er den af de produktive (9) lønarbejdere skabte merværdi, der er kilden til den samfundsmæssige rigdom.

Betragtes den kapitalistiske produktionsmåde i sin helhed, kan man ganske rigtigt konstatere, at tilegnelsen af merværdi er grundlaget for kapitalens eksistens, men det kan samtidig konstateres at merværdien ikke er et mål i sig selv.

For det første er frembringelse af merværdi i produktionssfæren intet værd for kapitalisterne, hvis den ikke realiseres - og det kan kun ske i cirkulations sfæren; for "enhver vare kan kun realisere sin værdi i cirkulationsprocessen, og om og hvorvidt den realiserer den afhænger af de gældende markedsbetingelser." (10)

For det andet er det væsentligste for kapitalisterne kapitalakkumulationen, d.v.s. merværdiens forvandling til kapital. Denne forvandling er ikke 'gratis' for kapitalisterne; fra den tilegnede merværdi skal fratrækkes: arbejds løn til lønarbejdere beskæftiget med realisering af merværdien, kapitalisternes eget forbrug samt de skatter de eventuelt måtte betale. Kapitalisterne er således ikke bare interesseret i at tilegne sig så megen merværdi

som mulig, de er også interesseret i at minimere realiseringsomkostningerne og skatterne for at akkumulationsfonden kan blive så stor som mulig.

Dette viser, at kapitalen er lige så interesseret i at udbytte de produktive lønarbejdere i produktionsprocessen for at maksimere værdiøgningen gennem tilegnelsen af merværdien, som den er i at udbytte de uproduktive lønarbejdere i cirkulationsprocessen for at minimere værdireduktionen ved realiseringen af merværdien. Set ud fra kapitalisternes synspunkt er begge former for udbytning 'ligeværdige', da de har samme virkning på kapitalakkumulationen. Ud fra dette er det derfor vanskeligt at forstå, hvorfor produktive og uproduktive lønarbejdere ikke skulle have samme objektive klasseinteresser, når de udbytningsmæssigt har samme placering i forhold til kapitalen.

Man fremfører så, at de uproduktive lønarbejdere jo lønnes af den merværdi, som de produktive lønarbejdere har skabt, og at de derfor har samme indtægtskilde som kapitalisterne. At dette har sin rigtighed skal ikke benægtes, men det kniber at forklare, at dette forhold skulle bevirke, at disse to grupper af lønarbejdere ikke har samme objektive klasseinteresser. - Eller mener man, at de produktive lønarbejdere har en objektiv interesse i selv at tilegne sig merværdien? - Eller også mener man åbenbart, at de uproduktive lønarbejdere har samme interesse som kapitalisterne i at udpresse så megen merværdi som muligt, fordi deres løn generelt er afhængig af den mængde merværdi, de hjælper kapitalisterne med at realisere.

At dette ikke er tilfældet, har vi allerede påvist, men for en 'sikkerheds skyld' vil vi citere, hvad Marx specielt skrev om dette forhold: "Den kommercielle arbejder producerer ikke direkte merværdi. Men prisen på hans arbejde er bestemt gennem værdien af hans arbejdskraft, altså af dennes produktionsomkostninger, mens udøvelsen af denne arbejdskraft, som anspændelse, kraftudfoldelse og slid, ligesom hos enhver anden lønarbejder ingenlunde er begrænset af hans arbejdskrafts værdi. Hans løn står derfor ikke i noget nødvendigt forhold til den profitmasse, som han hjælper kapitalisten med at realisere. Hvad han

koster kapitalisten og indbringer kapitalisten er forskellige størrelser. Han er indbringende for kapitalisten, ikke ved direkte at skabe merværdi, men ved at bidrage til at formindske omkostningerne ved realiseringen af merværdien, i den udstrækning han udfører arbejde, som tildels er ubetalt." (11)

Og i samme kapitel skriver Marx: "Fra én side set er en sådan kommerciel lønarbejder lønarbejder ligesom enhver anden. For det første bliver hans arbejde købt med købmandens variable kapital, ikke med penge, der gives ud som indkomst, og det bliver derfor ikke købt til private tjenesteydelser, men udelukkende for at øge værdien af den kapital, som udlægges dertil. For det andet er værdien af hans arbejdskraft og dermed hans arbejds løn ligesom for alle andre lønarbejdere bestemt af omkostningerne ved produktionen af hans specifikke arbejdskraft, ikke ved produktet af hans arbejde. - Man må imidlertid skelne mellem ham og de arbejdere, der direkte beskæftiges af den industrielle kapital, på samme måde som mellem den industrielle kapital og handelskapitalen og derfor mellem den industrielle kapitalist og købmanden. Da købmanden som simpel omsætningsagent ikke producerer værdi eller merværdi, ... så kan heller ikke de merkantile arbejdere, som han beskæftiger i de samme funktioner, umiddelbart skabe merværdi til ham." (12) - Men "ligesom arbejderens ubetalte arbejde direkte skaber merværdi til den produktive kapital, skaffer den kommercielle lønarbejders ubetalte arbejde andel i denne merværdi." (13)

Hvis man derfor påstår, at den merkantile arbejder, dvs. den uproduktive lønarbejder ikke er nogen rigtig proletar, så må man logisk set også hævde, at handelskapitalisten ikke er en rigtig kapitalist. Og det er der vist ikke nogen, der vil hævde!

Vi har en mistanke om, at forklaringen på anvendelsen af 'merværdi-kriteriet' måske skal findes et andet sted end i den politiske økonomi. Det er fristende at forestille sig, at man med udgangspunkt i en vurdering af klassebevidstheden har fundet frem til de grupper af lønarbejdere,

der traditionelt har den højeste klassebevidsthed, nemlig: industriarbejderne også er dem, der producerer merværdi. Og så er det ikke svært at slutte sig til resten!

NOTER:

- (1) KOMMUNIST 1/72, s.21.
- (2) Lenin: "Et storstilet initiativ" I Udv. Værker Bd. 10, s. 244, Tiden 1948.
- (3) Marx: KAPITALEN 1. Bog 2, s. 372, Rhodos 1970.
- (4) Marx: KAPITALEN 1. Bog 3, s. 762, Rhodos 1971.
- (5) Marx: KAPITALEN 1. Bog 1, s. 286, Rhodos 1970.
- (6) Marx: "Løn, pris og profit" I Marx/Engels Udv. Skrifter Bd. I, s. 421, Tiden 1952.
- (7) Som note (3), s. 350.
- (8) Engels: Fodnote til "Det kommunistiske partis manifest" i Marx/Engels Udv. Skrifter Bd. I, s. 26, Tiden 1952.
- (9) Definition af produktiv lønarbejder: "Kun den arbejder er produktiv, der producerer merværdi for kapitalisten, d.v.s. bidrager til kapitalens selvøgning af sin egen værdi."
Som note (4), s. 723.
- (10) Marx: KAPITALEN 3. Bog 3, s. 831, Rhodos 1972.
- (11) Marx: KAPITALEN 3. Bog 2, s. 392-93, Rhodos 1972.
- (12) Som note (11), s. 383-84.
- (13) Som note (11), s. 385.

Om grundlaget for revolutionær politik

NOGLE SYNSPUNKTER MED UDGANGSPUNKT I EN KRITIK AF KOMMUNISTISK FORBUND'S (DE TIDLIGERE VS-LENINISTER)S INTRODUKTIONSPJECE "FOR EN REVOLUTIONÆR SOCIALISTISK LINIE I ARBEJDERKLASSENS KAMP".

I det følgende gennemgås Kommunistisk Forbunds opfattelse af klassekampens udvikling, af baggrunden for de senere års venstreudvikling, af revisionismen og dens opståen, af forholdet mellem arbejderklassen, den revolutionære organisation og det partiforberedende arbejde. Artiklen kommer endvidere ind på enkelte sider af klasseanalysen og diskuterer KFs forestillinger om socialismen og vejen til den. I forbindelse med kritikken af KFs synspunkter, der karakteriseres som et sammensurium af forskellige teoretiske og politiske tendenser, gøres der rede for KFMLs opfattelse af baggrunden for udviklingen af en revolutionær linie i dansk politik.

Som bekendt førte Venstresocialisternes kongres i december 1972 til, at partiets leninist-fraktion forlod VS. Begrundelsen var, at fraktionen fandt et fortsat arbejde inden for det modsætningsfyldte VS opslidende og hæmmende for udviklingen af en revolutionær organisation

Den 20.-21. januar 1973 stiftede fraktionen en egentlig partiforberedende organisation og antog navnet *Kommunistisk Forbund*. (Det har ikke bekymret leninisterne syn-

derligt, at KFML også hedder Kommunistisk Forbund!)

Hvad er der nu kommet ud af leninistfraktionen, efter at den uden VS-hæmnings har kunnet udvikle sin politik? Hvorledes har KF placeret sig? Hvilket grundlag har den nystiftede organisation? Hvorledes opfatter den sig i forhold til arbejderklassens og -bevægelsens historiske traditioner? Hvilke mål har den? Hvilken strategi og taktik?

Nogen egentlig præcisering på disse områder har det været vanskeligt at få øje på. I hvert fald, når det drejer sig om mere end enkelte spredte politiske tendenser. En helhed er svær at finde!

I sin pjece-række 'Klassekamp-serien' har KF under titlen: *For en revolutionær socialistisk linie i arbejderklassens kamp* (hæfte nr. 3) fremsat nogle synspunkter, som er vel det nærmeste, KF indtil nu har kunnet opvise af en samlet redegørelse for sin politik.

I hvert fald erklærer KF i forordet til pjecen, at det *i denne pjece vil..fremlægge nogle af hovedlinierne i Kommunistisk Forbunds politik for arbejderklassens kamp i dag.*" (Si. 2)

Pjecen beskæftiger sig med en vurdering af klassekampens udvikling efter 1945, af socialdemokratiets, SFs og DKPs rolle, og den behandler forholdet mellem arbejderklassens dagsaktuelle kampe og det socialistiske perspektiv. Videre gøres der rede for nødvendigheden af at skabe et revolutionært kommunistisk parti.

Generelt er det karakteristiske ved pjecen, at den opfatter arbejderklassens kamp snævert fagligt; der tales så godt som udelukkende om strejkekampe, kampe på virksomhederne osv. Endelig er vurderingen af klassekampens udvikling i Danmark isoleret fra udviklingen i verdensmålestok, hvilket også gælder for vurderingen af SFs og DKPs udvikling og rolle. Ethvert internationalt aspekt er så godt som blæst væk, hvilket står i besynderlig kontrast til KFs hyppige tale om international klassekamp.

KF OG KLASSEKAMPENS UDVIKLING

KF skildrer, hvorledes klassekampen i Danmark i en lang periode efter Anden Verdenskrig var forholdsvis afdæmpet. I følge KF skærpedes klassekampen imidlertid fra midten af tresserne.

Det hedder således i pjecen, at "*samtidig med de voksende økonomiske vanskeligheder for den danske kapitalistklasse fra slutningen af 1960'erne*er klassekampen blevet skærpet. Denne skærpelse, der fra midten af 60'erne sætter ind overalt i den vestlige verden, kommer herhjemme til udtryk i 1-krone strejkerne i 1970, Ålborg-strejken i 1971, Typograf-besættelsen af Politiken i 1972, den månedlange porcelænskonflikt i 1972/73, Hope Computer-blokaden og Havnearbejderstrejken i 1973." (si. 5)

Og dermed slut! Det er de udtryk - og de udtryk alene - den skærpede klassekamp fik!

Efter opremsningen af disse strejkekampe som det danske udtryk for klassekampens skærpelse skriver pjecen videre:

"I takt med opsvinget vokser de første spirer til en kampbevidst arbejderbevægelse frem. Kampbevidstheden er øget generelt set i arbejderklassen. Der er ved at udkrystallisere sig forskellige revolutionære kommunistiske organisationer, som på baggrund af DKPs forræderi anser det for den vigtigste opgave i dag at forberede opbygningen af et virkeligt kommunistisk arbejderparti." (si. 5)

Som det ses af de to citater, vurderer KF det seneste årtis udvikling på den måde, at opsvinget i klassekampen har fundet sted i relation til voksende økonomiske vanskeligheder for kapitalistklassen, og det er derfor ganske logisk, at KF dermed kun ser et opsving i økonomiske kampe - her endog indsnævret til faglige kampe. Og på baggrund af dette opsving i de faglige kampe ser KF så igen dannelsen af spirerne til en kampbevidst arbejderbevægelse og i denne sammenhæng fremkomsten af revolutionære kommunistiske organisationer.

Hele denne vurdering af sammenhængen mellem den økonomiske udvikling, klassekampens skærpelse og skabelsen af revolutionære kommunistiske organisationer har intet som helst med virkeligheden at gøre.

For det første: Hvilke voksende økonomiske vanskeligheder for den danske kapitalistklasse er det KF tænker på? Enhver ved, at den kapitalistiske økonomi befinder sig i en permanent krisetilstand. Kriseforlig, regeringsindgreb mv. viser det - og har vist det, så længe kapitalismen har eksisteret. Men skal man tro KF, må der findes *særlige* økonomiske vanskeligheder fra slutningen af tresserne? - Hvilke?

Det skriver pjecen af gode grunde intet om. Er der sket et markant fald i profitraten? Nej. Er der arbejdsløshed? Nej. Er der tale om større krak og virksomhedsnedlæggelser? Nej. Har den danske kapitalistiske økonomi besværligheder på det internationale marked? Ikke mere end sædvanligt. - Kort sagt: Hvordan man end vender og drejer det: Vi har højkonjunktur!

Med andre ord: Det er simpelthen ikke muligt at sætte en skærpelse af klassekampen i direkte relation til særlige økonomiske vanskeligheder for dansk kapitalisme siden midten af tresserne.

Men er der da ikke sket en skærpelse af klassekampen?

I denne sammenhæng nævner pjecen alene en række strejkekampe. Men pjecens forfattere må vel vide, at strejker, heller ikke vilde strejker, er noget nyt fænomen! Vil man have et billede af klassekampens skærpelse udelukkende ud fra strejkekampe, må man sætte disse kampe i relation til tidligere kampe.

KF nævner udtrykkeligt perioden fra midten af tresserne. Lad os se på antallet af strejkekampe i denne periode.

Materialet hertil er - som så meget andet materiale, Danmarks Statistik offentliggør - ikke det bedste. Men et fingerpeg giver det immerhen. I følge Statistisk Årbog, som i en tabel opregner alle arbejdsstandsninger med over 100 tabte arbejdsdage (dvs. antallet af strejkende arbejdere ganget med arbejdsdage; fx. giver en strejke, hvor 50 mand strejker i 3 dage 150 ar-

bejdsdage), får vi følgende statistik over en 15-årig-periode:

	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Antal ar-bejdsstands-ninger	15	23	82	34	26	19
Antal berør-te arbejdere	9474	5859	19787	153304	9518	6527
Antal tabte arbejdsdage (i 1000)	9	18	61	2308	15	24

	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Antal ar-bejdsstands-ninger	40	37	22	22	17	48
Antal berør-te arbejdere	7530	14194	10369	10442	28772	35856
Antal tabte arbejdsdage (i 1000)	17	242	15	10	34	56

	1970	1971	
Antal ar-bejdsstands-ninger	77	31	(NB. Statistikken for 1972 er endnu ikke offentliggjort ved redaktionens slutning)
Antal berør-te arbejdere	55585	6379	
Antal tabte arbejdsdage (i 1000)	102	21	

(Kilde: Statistisk Årbog 1965, 1970, 1972)

Tallene omfatter såvel lovlige som ulovlige strejker, men som nævnt ikke små arbejdsnedlæggelser, som tilsammen ikke giver over 100 arbejdsdage - og dem er der jo også nogle stykker af.

Men statistikkens ufuldkommenhed til trods viser den, at man ikke som KF kan anvende de vilde strejker som *mål* for klassekampens opsving. Og videre viser tallene, at det ikke er muligt at finde en eller anden sammenhæng mellem økonomiske vanskeligheder for kapitalismen og strejkekampenes omfang. Fx. var der i 1960 og 1961 flere strejkende arbejdere end i 1966-67; i 1961 var endog 153 000 involveret - mere end på noget andet tidspunkt sidenhen. I 1971 er tallet på strejkende arbejdere det laveste siden 1959. Det store tal i 1970 må ses på baggrund af 1-krone strejkens omfang.

Der er meget, der tyder på, at antallet strejkende for 1972 og 1973 er større, i hvert fald end tallet for 1971. I 1973 vil storstrejken i forbindelse med forårets overenskomstssituation være indregnet, men denne parodi på LO-dirigeret strejke kan næppe tages til indtægt for et egentligt klassekampssopsving.

Alt i alt viser tallene - med alle forbehold - ingen tendens, som kan underbygge KFs fremhævelse af vilde strejker som et udtryk for en ny klassekampssituation.

Med andre ord: Der er intet hold hverken i KFs påstand om særlige økonomiske vanskeligheder for kapitalistklassen eller i dets påstand om et klassekampssopsving, registreret i vilde strejker, fra midten af tresserne.

Når disse præmisser falder, ryger samtidig sammenhængen mellem det beskrevne opsving i den økonomiske klassekamp og fremvæksten af revolutionære kommunistiske organisationer.

Men KF vil med vold og magt etablere denne ikke-eksisterende sammenhæng - og derfor lyver det om sig selv. Det hedder således om KFs dannelse, at organisationen er dannet *"af revolutionære fra arbejderklassen og andre revolutionært sindede."* (Si. 1) Det er bekendt, at KF i sin klasseanalyse kun akcepterer industri- og transportarbejderne som tilhørende arbejderklassen; set

i forhold hertil bliver udsagnet om, hvem der har dannet KF mildest talt misvisende, eftersom enhver med det mindste kendskab til KFs sociale sammensætning ved, at over 90 pct. af KFs medlemmer *ikke* er arbejdere i følge KFs egen klassesdefinition!

Men hvilke rødder har da det nye revolutionære venstre?

Det nye venstres rødder skal ikke søges i den økonomiske udvikling, men i den *politiske*. Det er den amerikanske imperialismes verdenspolitiske krise, de indokinesiske folks kamp ikke mindst, som har brudt USA-imperialismens placering som den førende, "stabile" kapitalistiske hovedmagt. Krisen for den amerikanske imperialisme åbnede øjnene på mange og førte dem fra en skepsis over for imperialismen til åben kamp mod den og adskillige videre til at stille spørgsmålstejn ved det økonomiske system, som imperialismen er udtryk for. Det er ikke tilfældigt, at det røre, som optog Vesteuropa - og i en vis udstrækning USA - i midten af og slutningen af 60'erne, var gennemsyret af kampen mod den amerikanske imperialisme og solidaritet med de undertrykte folk.

Men den antiimperialistiske kamp måtte nødvendigvis sættes i relation til det samfund, den udkæmpedes i, om den ikke skulle blive abstrakt. Den antiimperialistiske kamp slog over i de studerendes kamp mod uddannelsesinstitutionerne. Det hastigt voksende antal af unge under uddannelse fjernede den sociale basis for den eksklusivitet, som de privilegerede Minervas sønner og i mindre omfang døtre hidtil var beskyttet af.

Det var præcis i sammenhæng med kampen mod imperialismen og mod uddannelsessystemet, at venstresvinget i slutningen af tresserne satte igennem i Danmark. Dannelsen af VS var et typisk udtryk herfor. Nok sprængtes SF og dannedes VS i forbindelse med et økonomisk spørgsmål, Krag-regeringens ("Det røde kabinet") forsøg på at indefryse en dyrtidsportion. Men det var kun den parlamentariske anledning. Allerede længe havde det rumlet i SF, og da VS dannedes, var det folk, orienteret i antiimperialistisk retning og engageret i uddan-

nelleskampen, som kom til at udgøre flertallet af VS' medlemmer.

Ikke mindst KF ved, at det i starten var besværligt at få VS til at orientere sig i en klar revolutionær retning. VS led af alle de sygdomme, som dets sociale basis og politisk-organisatoriske ungdommelighed affødte. Men den samfundskritiske tendens var der, og dele af den måtte søge et teoretisk våben, som kunne målrette kampen. Dermed voksede interessen for marxismen. Ad den vej, og i erkendelse af de samfundskritiskes isolation fra bredere dele af befolkningen, voksede behovet for kontakt til arbejderklassen og videre for revolutionær fast organisering frem.

I Vesteuropa som helhed sprang gnisten videre til dele af arbejderklassen. Det første egentlige eksempel herpå og vel det hidtil mest markante var maj-revolten i Frankrig i 1968. Dertil kommer kampene i Italien i 1969, og den seje Kiruna-strejke årsskiftet 69/70 bidrog til, at de tendenser inden for det nye venstre, som ville afskrive arbejderklassen som revolutionær klasse, led ynkeligt skibbrud.

Alt i alt var det politiske billede ændret, da årti-skiftet satte ind. USA-imperialismens voksende krise, den voksende kritik af kapitalismen og marxismens udbredelse havde sat sine varige spor.

Der er næppe tvivl om, at denne udvikling i tressernes slutning fik betydning for anti-EEC-kampen og de muligheder for politisk debat og mobilisering, som trods alt var til stede i kampen mod EEC forud for folkeafstemningen i 72.

Hele denne udvikling - den antiimperialistiske kamp, uddannelseskampen, kampen mod EEC, marxismens udbredelse og en mere socialistisk orienteret kritik af kapitalismen - har det ellers så analyseglade KF ikke fået øje på. I stedet opfinder det en række særlige økonomiske vanskeligheder for kapitalistklassen og nøjes med at opremse strejker, som om vilde strejker var noget ekseptionelt.

Men spiller de vilde strejker da ingensomhelst rolle?

Vel gør de så, men spørgsmålet er, under hvilken synsvinkel, man vurderer dem. For at de skal kunne indplaceres i et opsving for klassekampen, er det ikke nok at remse dem op, især da antallet af dem intet siger. Det karakteristiske ved de vilde strejker siden slutningen af tresserne har da heller ikke været deres antal eller omfang, men deres *indhold*. Nogle af strejkerne - fx. den DKP-dirigerede 1-krone strejke - rækker ikke i perspektiv ud over hundreder af tilsvarende kampe gennem årtierne. Men enkelte af strejkerne har forbundet den økonomiske kamp med en politisk kamp. Det nye er netop, at de politiske udtryk for classesamarbejdet i voksende omfang angribes. Arbejdsretten og kampen mod den er vist et tilstrækkeligt eksempel. LO-ledelsen er under et voksende pres, og bl.a. derfor spillede Thomas Nielsen det store skuespil ved overenskomstforhandlingerne i foråret 1973.

Men hvorfor falder KF nu for den mest vulgære økonomisme i sin vurdering af baggrunden for det revolutionære venstres opståen? En økonomisme, som endog er ønsketænkning, eftersom de påståede økonomiske vanskeligheder for kapitalistklassen og det påståede opsving i den faglig-økonomiske kamp i forlængelse heraf er uden bund i virkeligheden?

Vi skal senere vende tilbage til nogle af de grunde, der findes; her skal blot nævnes, at KF i sin iver efter at slå rod i arbejderklassen, i realiteten reducerer arbejderklassens kamp, klassekampen, til at være af faglig-økonomisk natur og til så godt som udelukkende at finde sted inden for fabriksportene. KF er præget af en snævertsynet *arbejderisme*, som medfører, at det ikke er i stand til eller ønsker at se virkeligheden, som den er. Men herom senere.

KF OG REVISIONISMEN

Som et andet element i KFs forklaring på, hvorfor der er opstået et nyt revolutionært venstre, nævnes "*DKPs forrædderi*." (si. 5)

Hvilken forståelse har nu KF af DKP og dets rolle?

KF sætter i pjecen DKP i relation til Socialdemokratiet og kalder socialdemokraterne for *klassesamarbejdsfolk*, mens DKP kaldes for *reformister*.

Forskellen er i følge pjecen, at "*mens klassesamarbejdslinien holder sig inden for rammerne af det kapitalistiske samfund og ønsker forsoning mellem klasserne, så går reformisterne ind for klassekamp.*" (Si. 8)

Lad os undersøge, om der er nogen mening i denne karakteristik af forskellen mellem socialdemokraterne og DKP.

Ser man på den gamle reformisme - socialdemokratiernes før 1. Verdenskrig - var det karakteristiske ved den, at den var *reformistisk i sin praksis og revisionistisk i sin teori*. Dermed forstås, at de socialdemokratiske partier satsede på reformer inden for det bestående samfunds rammer. Gennem disse reformer skulle arbejderklassen skridt for skridt med parlamentariske midler hale ind på kapitalisterne og ad den vej nå socialismen. Denne reformistiske praksis ferniseredes af en revisionistisk teori, der bevarede marxismen som skin, men som udhulede den ved at fjerne dens revolutionære kerneindhold med henblik på at lade denne *reviderede "marxisme"* tjene den reformistiske praksis.

Konsekvenserne af denne reformistiske praksis blev, at man efterhånden også kastede den reviderede "*marxisme*" overbord og åbent vedkendte sig en ekstrem reformistisk småborgerlig klassesamarbejdsstat som mål: Den "*demokratiske socialisme*". Konsekvenserne af reformismen blev videre, at Socialdemokratiet rent faktisk kom til at *administrere kapitalismen* - og ikke som KF skriver det, at socialdemokraterne "*arbejder...snævert sammen med den borgerlige klassestat ved at være det hyppigste regeringsparti, ved at bakke militær, politi, og domstole 100 pCt. op og ved at støtte og via LO udpege repræsentanter til Arbejdsret, Arbejdstilsyn og meget andet, der er vendt mod arbejderklassens kamp.*" (Si. 7)

Der findes imidlertid ikke en eller anden mystisk "*borgerlig klassestat*", som Socialdemokratiet '*samarbejder med*' og '*støtter*', og som virker ved siden af socialdemokratiske mennesker af kød og blod. Uanset om Soci-

aldemokratiet har regeringsejendommen eller ikke, så sidder der der i Folketinget, i dets udvalg, i embedsstillingerne, i kommunalstyret, i militæret og politiet, i domstolene, i Arbejdsretten - dvs. overalt i statsapparatet - socialdemokrater, som loyalt udøver borgerlig klassestatsmagt.

Med andre ord: Det socialdemokratiske apparat er på utallige måder sammenvokset med og integreret i det borgerlige statsapparat.

Det er den ene side af Socialdemokratiets rolle og funktion; på den anden side virker Socialdemokratiet i arbejderklassens *organisationer*, og i kampen mellem venstre og højre i disse organisationer repræsenterer Socialdemokratiet det yderste reformistiske højre.

Men hvorledes da med SF og DKP? Hvor er de placeret? Hvilken rolle spiller de?

Som omtalt skriver pjecen, at i modsætning til de socialdemokratiske klassesamarbejdsfolk, "*går reformisterne ind for klassekamp.*" Og det hedder, at "*reformismen repræsenteres først og fremmest af DKP, men også af SF.*" (Si. 8)

Af pladsgrunde vil vi undlade at beskæftige os med det venstresocialdemokratiske SF og nøjes med at se på KFs vurdering af DKP.

Det er korrekt, at DKP *i ord* går ind for klassekamp. Men hvad menes der med, at det "*går ind for*" klassekamp? Klassekampen er som bekendt noget, der eksisterer, uanset om der er nogen, der 'går ind for' den eller ej.

Er dette nu ikke pindehuggeri?

Nej det er det ikke, fordi KF-pjecen netop hævder, at den *væsentligste* forskel mellem Socialdemokratiet og DKP er, at socialdemokraterne går ind for klassesamarbejde og DKP for klassekamp. Det centrale i en vurdering af DKP er imidlertid ikke, om de akcepterer klassekampen eller ikke, men om de har opgivet et *revolutionært perspektiv* for klassekampen!

At gøre som KF-pjecen og opstille en sondring mellem en socialdemokratisk klasseforsoningspolitik og et DKP,

der 'går ind for' klassekamp, betyder, at KF falder for DKPs revisionistiske fraseologi. Det, der skiller Socialdemokratiet og DKP, er - når man går til sagens kerne - intet andet end netop *fraseologien* og sporadisk en overbudpolitik fra DKPs side. Hvis man derfor begrebsmæssigt vil sondre mellem Socialdemokratiet og DKP, må man finde udtryk, som er dækkende for forskellige *former* for classesamarbejdspolitik, og derfor skaber KF-pjecens karakteristisk af Socialdemokratiet som classesamarbejdsparti og af DKP som reformistisk parti intet andet end forvirring.

Det korrekte er at kalde socialdemokraterne for reformistiske classesamarbejdsfolk og DKP for et *revisionistisk* classesamarbejdsparti. Dermed understreges, at både Socialdemokratiet og DKP repræsenterer borgerlig politik i arbejderklassen. Uden denne forståelse risikerer revolutionære at falde i en eller anden idealistisk grøft, hvor de opfinder en eller anden *mellemting* mellem proletarisk og borgerlig politik og ideologi. Og i så fald har revisionisterne i hvert fald haft et vist held med at anvende en marxistisk fraseologi!

Efter disse betragtninger over KF-pjecens forvirrende begrebsanvendelse vil vi vende tilbage til det *springende punkt* i forskellen mellem revisionisme og revolutionær politik.

Som flere gange nævnt skriver pjecen, at Socialdemokratiet holder sig "*inden for rammerne af det kapitalistiske samfund og ønsker forsoning mellem klasserne*," mens DKP 'går ind for' klassekamp.

Reelt forholder det sig imidlertid således, at *i og med revisionisterne (DKP) har opgivet den revolutionære vej til socialismen, tilslører de klassestatens funktion som et diktatur over arbejderklassen, der netop kun kan fjernes gennem den proletariske revolutions ønde rknusning af statsapparatet. Ved at akceptere "demokratiets fornyelse" som en vej - end og den rette vej - til socialismen, opgiver de den proletariske revolution og dermed proletariatets diktatur. Kernen i denne linie er klasseforsoning og en akcept af det kapitalistiske samfunds rammer!*

Lenin har med syvtommersøm slået forholdet mellem anerkendelsen af klassekampen og anerkendelsen af proletariats diktatur fast i STATEN OG REVOLUTIONEN:

"..læren om klassekampen stammer ikke fra Marx, men er ført ham blevet skabt af bourgeoisiet, og den er, taget i almindelighed, antagelig for bourgeoisiet. Den der kun anerkender klassekampen, er endnu ikke marxist, han kan godt være blevet stående inden for den borgerlige tænkning og den borgerlige politiks grænser. At indskrænke marxismen til læren om klassekampen er det samme som at beskære marxismen, at forvanske den, at reducere den til det, bourgeoisiet kan godkende. Marxist er kun den, der udviler anerkendelsen af klassekampen til anerkendelsen af proletariats diktatur. Heri består den dybeste forskel mellem marxisten og den almindelige små- (og også stor-)borger." (V.I.Lenin: Staten og revolutionen, Tiden 1948, si. 37)

Set i lyset af denne klare og utvetydige redegørelse for kernen i den marxistisk-leninistiske revolutions-teori befinder DKP sig objektivt set sammen med socialdemokratismen på klassefjendens side i klassekampen.

Det var, hvad der blev tilbage af de DKP-"reformister", der går ind for klassekamp ifølge KF. Tilbage er et revisionistisk parti, der snakker om klassekamp, men som reelt tjener klasseforsoningen!

KF'S KRITIK AF REVISIONISMENS STRATEGI

KF er meget vel selv klar over, at DKP har en ikke-revolutionær strategi, omend det altså ikke kan sætte denne forståelse i sammenhæng med en karakteristik af det centrale ved DKPs rolle i forhold til socialdemokratiet og klassekampen.

Men lad os se lidt på, ud fra hvilken synsvinkel KF kritiserer DKPs strategi.

Vi må her gå grundigt til værks og trætte med et relativt langt citat. KF-pjecen skriver, at DKP mener, "at hovedmodsatningen i det danske samfund går mellem monopo-

lerne og folket, og ikke mellem kapitalistklassen og arbejderklassen. Sagen er, at "folket" rummer småkapitalister, der har samme grundlæggende interesse som storkapitalisterne i at opretholde den kapitalistiske produktionsmåde. "Folket" rummer småborgerskabet og mellemlagene (teknikere, lærere, socialarbejdere m.fl.), som på forskellig vis vakler mellem arbejderklassen og kapitalistklassen, fordi deres interesser trækker i begge retninger.

Der eksisterer derfor intet interessefællesskab mellem disse grupper inden for "folket" i at kæmpe for socialismen. Kun arbejderklassen har den fulde interesse i socialismen og kommunismen. For småborgerskab og mellemlag vil socialismen ved siden af en række fordele betyde, at de må opgive en række privilegier i levevis, arbejdssituation m.m. Derfor er der intet hold i DKPs (og SFs) folkefrontsstrategi som en vej til et socialistisk samfund.

Folkefrontens opgave er først og fremmest at skaffe flertallet i det borgerlige parlament, Folketinget." (Si. 8)

Hvad får man at vide i denne kritik af DKP (og SF)?

At de begår den fejl at opfatte hovedmodsætningen som gående mellem monopolerne og folket; og at de derfor - med udgangspunkt i denne hovedmodsætning - har anlagt en 'folkefrontsstrategi', og at en sådan strategi først og fremmest stræber efter parlamentsflertal.

Men hermed rammer KF fuldstændigt ved siden af. For der er ikke nødvendigvis nogen sammenhæng mellem opstillingen af en hovedmodsætning gående mellem folket og monopolerne og en parlamentarisk strategi i kampen for socialismen.

Man kan mene, at hovedmodsætningen går mellem arbejderklasse og kapitalistklassen eller mellem monopolerne og folket og have enten en revolutionær eller en revisionistisk strategi! For det centrale spørgsmål er, om et parti mener, at det kan løse magtspørgsmålet ved hjælp af det borgerlige statsapparat, eller om en revolutionær sønderknusning af dette apparat må finde sted.

Hovedmodsatningen kan skifte fra land til land alt efter de forskellige landes klassestruktur, men det ændrer intet ved det faktum, at partiet *som perspektiv i kampen for arbejderklassens magtovertagelse* må vælge mellem *en parlamentarisk eller en revolutionær vej*.

Og det pudsige er, at *netop* KF må forestille sig en *bred alliance* for at gennemføre den socialistiske revolution! Hvorfor? Fordi KF opererer med en klasseanalyse, som indebærer, at arbejderklassen er i *mindretal* i befolkningen. Medmindre KF støtter kupmageri, må KF arbejde for en alliance mellem arbejderklassen - således som KF opfatter den - og store dele af det øvrige folk! Men nødvendigheden for KF i at forestille sig en sådan bred alliance fører vel ikke KF til at opgive den revolutionære vej!

Med andre ord: Med mindre KF vil bide sig selv i halen, må det opgive at se en mekanisk sammenhæng mellem opstillingen af den klassemæssige hovedmodsatning og strategien for arbejderklassens magterobring!

Hvis det imidlertid alligevel vælger at bide sig selv i halen, så må det drage konsekvenserne af det, det selv siger: Nemlig, at KF *i langt højere grad* end selveste DKP må satse på brede alliancer, eftersom KF opererer med en arbejderklasse, der er betydeligt mindre end DKP opfatter den!

Endelig må det konstateres, at KF tilsyneladende ikke ved, hvad en *folkefront* er, når det kalder DKPs og SFs parlamentariske strategi for en "*folkefrontsstrategi*".

Folkefronten er ikke - som KF påstår det - en "*vej til et socialistisk samfund*" i modsætning til enten en parlamentarisk eller en revolutionær vej. Folkefronten er - set i det socialistiske perspektiv - en *taktisk defensiv alliance* mellem forskellige klasser og mellem socialister og ikke-socialister i kampen mod en bestemt offensiv fra monopolkapitalens side. Folkefronten var i 1930'erne præcis en sådan alliance imod den fremtrængende fascisme.

I vore dage har kampen mod EF folkefrontskarakter. EF er et anslag fra monopolernes side mod de demokrati-

ske rettigheder i videste forstand. Det er revolutionæres opgave at samle flest muligt i kampen for at sikre de demokratiske rettigheder. KF talte i anti-EF-kampen selv ret så meget om at bekæmpe oprettelsen af en overnational stat. Og er det ikke netop denne stats opgave at svinebinde arbejderklassen *og dens allierede*? Er det da ikke arbejderklassens opgave at gå i spidsen for et forsvar for de demokratiske rettigheder?

Lenin har formuleret forholdet mellem kampen for demokratiske rettigheder og kampen for socialismen ganske præcist:

"Det ville være en grundlæggende fejl at tro, at kampen for demokratiet er i stand til at lede proletariatet bort fra den socialistiske revolution eller at skjule den, stille den i skyggen el. lign. Tværtimod, på samme måde som den sejrrige socialisme er umulig, uden at det fuldstændige demokrati bliver virkeliggjort, så kan proletariatet ikke forberede sig på sejr over borgerskabet uden at føre en alsidig, konsekvent og revolutionær kamp for demokratiet." (Cit. fra G. Dimitrov: Enhedsfrontens og folkefrontens problemer. Oslo 1970. Si. 146)

EN PARENTES: OM KF'S KLASSEANALYSE

Før vi går videre med en diskussion af KFs redegørelse for årsagerne til revisionismens sejr i DKP, vil vi - ganske kort - se på en enkelt konsekvens af KFs klasseanalyse.

Vi skal ikke i denne sammenhæng komme nærmere ind på alle de mærkværdigheder, KFs klasseanalyse fører med sig.

Dog vil vi i denne parentes om KFs klasseanalyse understrege, at KFs opfattelse af klassestrukturen under kapitalismen står i strid modsætning til den historiske materialismes grundlæggende forståelse af classesamfundenes udvikling og af baggrunden for, at netop kapitalismen er den sidste klasseformation i

Georgi Dimitrov

historien, som bygger på et mindretals udbytning af et flertal!

I alle hidtidige klassesamfund, der er karakteriseret ved et mindretals udbytning af et flertal, har den grundlæggende modsigelse været modsætningen mellem den samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet. Det er elementær marxisme!

Hvordan er samfundsudviklingen nu gået fra ét klasse-samfund til et andet, fra én produktionsmåde til en anden, fra slavesamfund til feudalisme, fra feudalisme til kapitalisme. Marxister er vist enige om svaret: Det er klassekampen, der i klassesamfundenes historiske epoke er drivkraften. Kampen om merproduktet mellem de udbytende og udbyttede klasser er den *form*, som kampen mellem de to sider i modsigelsen mellem den samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet har antaget.

Men efterhånden som produktivkræfterne er blevet udviklet, og arbejdsdelingen er blevet mere gennemført, er det samfundsmæssige træk ved produktionen blevet mere og mere udtalt. Endnu ved overgangen fra feudalisme til kapitalisme var det muligt at udvikle produktivkræfterne på basis af et mindretal, kapitalisternes, besiddelse af produktionsmidlerne. Men i og med kapitalismen sprængte det feudale samfunds snævre rammer og formidlede en gigantisk udvikling af produktivkræfterne, skabte kapitalismen selv grundlaget for sin egen undergang. Thi netop den enorme udvikling af produktivkræfterne gjorde modsætningen mellem den samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet stadigt mere grel.

Hvorledes genspejles denne udvikling, hvor produktionsens samfundsmæssige karakter bliver mere og mere fremtrædende i klasseudviklingen? Den genspejles i nøjagtigt det, Marx og Engels forudsagde i DET KOMMUNISTISKE MANIFEST, at samfundet bliver spaltet i *færre og færre klasser*, hvor det kapitalistiske samfund markerer udbyttersamfundenes slutsten med kun to store klasser, proletariatet og bourgeoisiet. Men med "store" klasser menes naturligvis ikke, at de er 50 pCt hver. Det er netop den besiddende klasses lidenhed og proletariatets stadige vækst, som genspejler det mere og mere absurde i modsætningen mellem den private tilegnelse af produktet og den gennemførte samfundsmæssige produktion.

Og det er netop fordi skærpelsen af denne modsætning har nået et punkt, hvor den kun kan løses ved at den samfundsmæssige produktion med oprettelsen af socialistiske produktionsforhold, dvs. samfundseje af produktionsmidlerne, afløser den private tilegnelse af produktet. Denne proces repræsenteres i den faktis-

tiske historisk-politiske proces af den klasse, som alene er i stand til at bryde de lænker, som den private tilegnelse af produktet lægger om produktivkræfternes videre udvikling. Denne klasse er proletariatet, og det er klart, at jo mere udviklet kapitalismen er, desto mere gennemtrænges den af en altomfattende samfundsmæssig produktion, og desto større bliver den klasse, som repræsenterer den samfundsmæssige produktion, nemlig arbejderklassen!

Når det er socialismen og ikke et nyt mindretals udbyttersamfund, som afløser kapitalismen, er det altså ikke en historisk tilfældighed, eller fordi folk er blevet klogere eller mere retfærdigt sindet. Klasse-mæssigt betyder dette, at der ikke længere findes klasser i samfundet, som kan udgøre en fremtidig udbytten-de mindretalsklasse, der kan videreudvikle produktivkræfterne! Under den højtudviklede kapitalisme er det - for første gang i klassesamfundenes historie - flertallet, lønarbejderklassen, som bærer fremtidens produktionsforhold, og netop derfor, og ikke af nogen anden grund, vil disse fremtidens socialistiske og senere kommunistiske produktionsforhold være indrettet efter flertallets interesse.

Set i dette historiske perspektiv er KFs fablen om et stort "mellemlags" fremvækst og reduktionen af arbejderklassen til at udgøre et mindretal af befolkningen det rene nonsens.

Tværtimod. Den kapitalistiske udvikling har i de sidste halvandet hundrede år med al tydelighed bekræftet og cementeret Marx' og Engels' betragtninger i DET KOMMUNISTISKE MANIFEST:

"Alle hidtidige bevægelser har været mindretalsbevægelser eller bevægelser til fremme af mindretalsinteresser. Den proletariske bevægelse er det uhyre flertals selvstændige bevægelse i det uhyre flertals egen interesse." (Marx/Engels: Det kommunistiske Manifest. I: Udvalgte Værker, bd. I, Kbh. 1952, si. 37)

KF OG DETS FORSTÅELSE AF DEN MODERNE

REVISIONISMES OPSTÅEN

Efter dette indskud om KFs klasseanalyse vil vi vende tilbage til dets opfattelse af DKP og specifikt se

på dets redegørelse for, hvorledes den moderne revisionisme totalt kom til at dominere DKP.

Pjecen nøjes her med at konstatere, at *"den manglende revolutionære tradition hænger også sammen med DKPs totale forankring i reformismen efter 1945. Allerede tidligere havde DKP været splittet i en reformistisk linie og en revolutionær linie, men omkring 1945 bliver partiets altdominerende linie reformistisk. Dette giver sig bl.a. udtryk i forkastelsen af den marxistiske statsteori og i tilslutningen til en fredelig overgang til socialismen. I konsekvens heraf deltager DKP i samlingsregeringen og medvirker således til en stabilisering af den danske kapitalisme efter krigen."* (si. 4)

Vi er ikke uenige i, at der helt tilbage til trediverne har eksisteret revisionistiske tendenser i DKP, og vi er heller ikke uenige med KF i, at særlige gunstige vilkår for kapitalismens overlevelse i vor del af verden bestandigt har givet højrekræfter inden for den revolutionære bevægelse vind i sejlene.

Men det forekommer os letkøbt, når KF bombastisk erklærer, at *"omkring 1945 bliver partiets altdominerende linie reformistisk."* Ja, pjecen siger det endnu mere kategorisk ved at understrege *"DKP's totale forankring i reformismen efter 1945"*. (Si. 4)

Endnu er den danske arbejderbevægelses historie ikke blevet skrevet ud fra et marxistisk-leninistisk synspunkt. Endnu er der ikke sket en virkelig tilbundsående analyse af DKPs historie. Det er på tide, at det sker.

Men netop derfor virker det besynderligt, at pjecen kan udtale sig om DKP efter 1945 på en så kategorisk måde. Hvilken analyse ligger der bag? Hvilke forestillinger får KF til at drage den konklusion, at 1945 er skæringspunktet? Vi forlanger ikke, at pjecen skal bringe alle konklusionens præmisser - men blot en *antydning*, som angiver begrundelsen for dommens afsigelse havde dog været til nogen hjælp.

Vi tror imidlertid, at det ikke vil være det rene gæt-værk, hvis vi formoder, at KF hænger deres vurdering af DKP op på partiets folkefrontspolitik før og under Anden Verdenskrig. Pjecens omtale af DKPs deltagelse i samlingsregeringen og dens senere karakteristik af

DKPs linie som en folkefrontstrategi tyder derpå.

Når pjecens påstand om, at DKP fra 1945 var totalt forankret i 'reformismen', tages op i denne sammenhæng, er det ikke for at fremkomme med en nøje analyse af DKPs udvikling. KFML mangler endnu at foretage den - og pladsen tillader ikke længere redegørelser. Når den alligevel tages op, skyldes det, at *pjecens vurdering af DKPs almene udvikling siger noget om KFs forståelse - eller efter vor opfattelse manglende forståelse - af de egentlige årsager dels til DKPs fuldstændige udgliden i en revisionistisk linie, dels til at DKP har den strategi, det har i dag, og dels til etableringen af en fremspirende revolutionær bevægelse til venstre for DKP fra tressernes slutning.*

Som sagt er vi enige med KF i, at højretendenser kan spores i DKP tilbage til 30'erne. Et velkendt eksempel er Aksel Larsens tale på DKPs landspartikonference den 4. juni 1938, hvor han erklærer, at DKP tilstræber et socialistisk demokrati og derpå siger om vejen dertil:

"Vi tilstræber ikke at nå dette mål ved forfatningsstridige midler, ved voldsanvendelse, ved mindretalskup eller lignende." (A.Larsen: Taler og artikler gennem 20 år. Kbh, 1953. Si. 156)

Bortset fra Larsens afstandtagen fra mindretalskup er udtalelsen en slem gang legalisme.

Efter krigen fastholder DKP landspartikonferencens synspunkter, og i forbindelse med enhedsforhandlingerne med Socialdemokratiet i 1945 udtaler DKPs centralkomité den 14. august 1945, at på baggrund af nazismens nederlag og svækkelsen af de reaktionære kræfter, er der skabt *"mulighed for en udvikling med fredelig overgang til socialismen."*

Og det hedder videre i forlængelse heraf:

"En fredelig overgang til socialismen er imidlertid kun mulig på grundlag af et udvidet folkestyre. Det forenede parti (DKP og Socialdemokratiet efter sammen slutningen. Vor anm.) stiller sig ubetinget på demokratiets grund..." (A. Larsen og A. Jensen: Der må handling til. Tiden 1945. Si. 46)

Der er her klart tale om en opportunistisk invitation

til reformismen, begrundet med de særlige omstændigheder, nazismens nederlag hævdede at have ført med sig. Endvidere er linien en revisionistisk afvigelse fra den linie, som KOMINTERN lagde i 30'erne. KOMINTERNs generalsekretær fra 1935, Georgi Dimitrov, som var en varm fortaler for den antifascistiske folkefrontspolitik, sagde netop på KOMINTERNs 7. kongres i 1935, at forudsætningen for oprettelsen af et proletarisk enhedsparti var, at dette parti anerkendte nødvendigheden af at styrte borgerskabets herredømme på revolutionær vis og oprette proletariatets diktatur. (Se herom: Georgi Dimitrov om enhedsfrontens og folkefrontens problemer. Oslo 1970. Si. 118)

DKPs linie fra enhedsforhandlingerne med Socialdemokratiet blev da også mødt med kritik inden for partiet. På baggrund heraf foretog partiets centralkomite en selvkritisk vurdering af denne linie på et centralkomitemøde den 18. september 1948 i forbindelse med oplægget til en partidiskussion forud for partiets 16. kongres i maj 1949. Kongressen tilsluttede sig vurderingen.

I sin tale på centralkomitemødet september 1948 erkendte Aksel Larsen, at partiet ikke havde analyseret situationen i 1945 tilstrækkelig grundigt, og at partiet ikke havde skaffet sig en "*klart formuleret forestilling om, at den politik, vi anlagde, kun kunne slå igennem, hvis det lykkedes at antaste selve kapitalismens grundlag og statsapparat.*" (Larsen: Taler og artikler. Si. 360)

Larsen erkender videre, at partiet heller ikke havde gjort sig klart, at enhed mellem kommunister og socialdemokrater ikke kan opnås, "*uden at der først er sket et indre opgør i socialdemokratiet, hvorved højresocialdemokraterne er blevet sat fra styret og berøvet deres indflydelse,*" og han tilføjer, at enhed med højresocialdemokrater "*enten er en umulighed eller betyder en kapitulation til reformismen, hvilket er det samme som forrædderi mod marxismen-leninismen*". (Si. 350) Endelig siger han om partiet selv, at det må være på vagt over for alle reformistiske tendenser i partiet. "*AT sådanne findes, ved vi, og vi ved også, at de bestandig fødes påny. Her er det, mere end på noget andet felt, nødvendigt, at vi fører kampen på den ideologi-*

ske front." (Si. 358) - (En interessant bemærkning, når man betænker Larsens egen senere udvikling!)

Hvordan kan det nu være, at DKPs højretendenser slog igennem i 1945? Larsens tale siger som omtalt noget derom. Manglende afklaring omkring situationen efter besættelsestidens afslutning - en undervurdering af kapitalismen og dens statsapparat. Og selvkritikken blev ikke ført så vidt igennem, at Larsen mente, at deltagelsen i befrielsesregeringen var forkert, selv om denne deltagelse jo måtte bygge på de gale forestillinger, som Larsen erkender partiet havde.

Men alt dette er ikke forklaring nok. Centralkomite-talen i 1948 siger noget mere. Netop i forbindelse med omtalen af den fejlagtige vurdering af situationen umiddelbart efter befrielsen siger Larsen:

"Vi optrådte umiddelbart efter befrielsen til en vis grad, som om Danmark allerede var et folkedemokrati eller i færd med at forvandles dertil! Men dette var jo såre langt fra at være tilfældet, selv om en anden verdenspolitisk udvikling kunne have bragt dette inden for de aktuelle muligheders ramme." (Si. 360)

Kernen i denne betragtning er forestillingen om folkedemokratiet.

Hvad forstod kommunisterne dengang ved et folkedemokrati?

I DKPs skolingshefte fra 1949 (Hefte III. Vor kamp for socialismen) omtales folkedemokratiet, og heftet fremhæver følgende to definitioner, givet af Dimitrov på det bulgarske arbejderpartis kongres efter krigen:

"...Folkedemokratiets stat repræsenterer det arbejdende folks magt, det overvældende folks flertal under arbejderklassens ledelse...Den folkedemokratiske stat er en stat for overgangsperioden, der skal sikre landets udvikling ad vejen til socialismen..."

Og:

"Folkedemokratiet er det herredømme, som det arbejdende folk udøver under arbejderklassens førerskab, og derved bliver folkedemokratiet under de givne historiske betingelser i stand til med held at udføre proletariatets diktators funktioner i henseende til at likvidere kapitalistiske elementer og organisere en socia-

listisk økonomi." (Omtalte hefte, si. 44 og 45)

Folkedemokratiske stater oprettedes som bekendt i hele Østeuropa. Deres specifikke baggrund var *den væbnede kamp* mod fascismen. I denne væbnede kamp var de kommunistiske partier gået i samarbejde med socialdemokrater, med repræsentanter for bondeklassen osv. osv.

KF kan gerne kalde disse nationale fronter for 'folkefronter', men det var altså ikke 'folkefronter', som først og fremmest har til opgave "*at skaffe flertal i det borgerlige parlament.*" (Se KF-pjecen, si. 8)

Tværtimod medførte den brede væbnede antifascistiske folkefrontskamp, støttet af Sovjetunionens væbnede styrker, at hitlerfascisterne blev fordrevet fra Østeuropa, men *til forskel fra udviklingen i Danmark og det øvrige Vesteuropa førte kampen ligeledes til, at det hidtidige statsapparat i de østeuropæiske lande, som direkte eller indirekte havde været kontrolleret af nazivasaller, blev sønderknust.*

Dermed opstod en ny situation, hvor en bred national front under det kommunistiske partis ledelse erobrede magten, og med basis i denne politiske situation, og på baggrund af en alliance med venstresocialdemokraterne i en række af de østeuropæiske lande, eksisterede der reelle muligheder for at føre udviklingen i *retning af socialismen.*

Men som det ses heraf, var *forudsætningen for*, at der kunne etableres et folkedemokrati som en bestemt konkret historisk betinget *form* for proletariatets diktatur, at det borgerlige statsapparat er knust, og at arbejderklassen og dens kommunistiske parti er politisk ledende i den nye stat.

Som det fremgår af Larsens centralkomitetal fra 48, er det teorien om folkedemokratiet, som spøger i DKP i de første efterkrigsår. Og dette er ikke i sig selv revisionisme. Kun såfremt folkedemokratiet opfattes som en videreudvikling af det parlamentariske demokrati, som en fornyelse af dette demokrati o. lign., er der tale om en opgivelse af den marxistiske revolutionsteori.

Teoretisk var det netop opfattelsen af perspektivet for en folkedemokratisk udvikling i Danmark, som var i fokus for DKPs perspektivdebat i årene efter krigen. Høj-

retendenserne stræbte efter principløs enhed med socialdemokratiet, en parlamentarisk 'folkedemokratisk' vej og underkendelsen af 'folkedemokratiet' som en form for proletariats diktatur, mens venstre - den korrekte linie - fastholdt, at - som det hedder i omtalte skolingsspejce fra 1949 - "*det borgerlige statsapparat sønderlås og erstattes med et nyt statsapparat, som kan tjene til redskab for arbejderklassen, så den i spidsen for hele det arbejdende folk kan bryde de reaktionære kræfters modstand og organisere den socialistiske opbygning.*" (Si. 41)

Med centralkomiteet i 48 og kongressen i 49 indvarsledes således en venstredrejning i DKP, og der er - som bl.a. citaterne fra skolingsspejcen viser det - intet hold i en påstand om, at DKP var totalt forankret i reformismen.

Dermed være ikke sagt, at partiets socialistiske strategi blev *utvetydigt revolutionær*. Efter en omfattende partidiskussion vedtog partiet på den 17. partikongres i maj 1952 en programudtalelse DET DANSKE FOLKS VEJ.

I den konkrete situation, hvor antikommunismen var på sit højeste og truslen om en imperialistisk verdenskrig var overhængende, er det rimeligt, at programudtalelsen fremlagde retningslinier omkring kampen for freden, mod militarismen, for forsvaret af de demokratiske rettigheder.

I sit perspektiv er programmet imidlertid uldent. Det opererer med forestillingerne om en *folkeregering* og "*en fornyet folkerepræsentation, en rigsdag af partier og personer, som gør (folkets) vilje til landets lov.*" (Det danske folks vej. Kbh. 1952. Udg. af DKP. Si. 35) Det beskriver forskellige foranstaltninger, som skal sikre folkets demokratiske kontrol under arbejderklassens ledelse; det taler om samfundsovertagelse af monopolforetagenderne og om, at "*demokratiet sikres gennem folkets aktive medarbejderskab på alle samfundslivets områder - i produktion, administration, folkeoplysning og presse.*" (Si. 36)

Af programudtalelsen er det imidlertid svært at se, *hvorledes* man når frem til denne folkeregering. På den ene side nævner programmet, at den forenede reaktion sandsynligvis vil gøre voldelig modstand, men tilsyne-

ladende forventer man først denne modstand, *efter at folkeregeringen er dannet, thi der står i programmet, at "det danske folk og dets folkeregering (må) være klar til beslutsomt at slå sådan modstand ned."* (Si. 45) På den anden side tales der om *"samfundsomvæltningen fra kapitalisme til socialisme."* (Si. 60)

Principielt erklærer programmet om vejen til socialismen:

"Folkets overtagelse af magten i samfundet betyder demokrati for folket. Gennem folkets demokrati vil Danmarks vej gå til socialismen." (Si. 43)

Det er tydeligt, at *folkedemokratiet* er programmets 'model'. DET DANSKE FOLKS VEJ baserer sin folkedemokratiske strategi på erfaringerne fra Østeuropa samt på en appel om at genoplive den folkelige enhed med arbejderklassens enhed som udgangspunkt, således som den havde eksisteret i kampen mod fascismen.

To modstridende tendenser er tydelige. På den ene side højrefortolkningen af den folkedemokratiske strategi, som her slår tydeligere igennem end i perioden omkring 1949, men på den anden side taler programmet intetsteds om fredelig overgang til socialismen; der er ingen besværgelser om, at man står på grundlovens grund, eller at man ikke tilstræber voldelige midler.

Men alt i alt viser det DANSKE FOLKS VEJ, at den folkedemokratiske strategi i dansk sammenhæng skaber muligheder for en åbning til højre.

Men hvilke faktorer var det, som førte til, at de revisionistiske tendenser i partiet slog endegyldigt og totalt igennem?

Striden i 1958 mellem partiflertallet og Aksel Larsens mindretalslinie afslørede på den ene side, at kredsen omkring partiformanden på den nærmest givne foranledning (Ungarns-begivenhederne i 1956 og "opgøret med Stalin" på Sovjetunionens kommunistiske Partis 20. kongres i 1956) ville forvandle DKP til et halehængsparti til Socialdemokratiet; SFs politik og senere udvikling viser med al tydelighed, hvad der var kernen i Larsens linie. På den anden side afslørede partistriden, der endte med Larsens eksklusion, et større medlemsfrafald og derpå oprettelsen af SF, at partiflertallet, som den dag i dag er identisk med DKPs kerne, ikke formå-

ede at stille en klar *revolutionær* teori og politik op over for Larsens ultrarevisionisme.

Baggrunden herfor var, at Larsens linie i realiteten mere svarede til den revisionistiske tendens, som var ved at udkrystallisere sig i den internationale kommunistiske bevægelse, og hvis første gennembrud fandt sted på Sovjetunionens kommunistiske Partis 20. kongres. Vel havde Larsens opponenter endnu ikke ganske forstået vinket og fastholdt en række antirevisionistiske standpunkter, men samtidig genspejles deres usikkerhed i uldne formuleringer og manglende klarhed. Det egentligt tragikomiske ved striden i 1958 var - naturligvis set på baggrund af, hvad der er sket siden og hvad vi ved i dag -, at partiflertallets forsvar af solidariteten med det sovjetiske parti i sidste ende blev en boomerang. Og det var da også en klarere forståelse af de nye signaler fra de sovjetiske ledere, som efterhånden fik DKP til at rende i hælene på SF og efterhånden indtage alle de højrestandpunkter, som Larsen allerede havde i 1957-58. Et eksempel: Larsen anbefalede allerede i 1958, at DKP skulle sætte kravet om dansk afrustning på sit program; flertallet afviste forarget denne "pacifisme", men under indtryk af det senere fremkomne forslag om total verdensomspændende afrustning, som sovjetrevisionisterne fremsatte, dukkede Larsens afrustningspolitik også op i DKP!

Kernen i disse betragtninger er imidlertid, at *højretendensen i DKP endeligt sejrede i partiet, ikke på baggrund af en fejlagtig folkedemokratisk strategi eller på grund af en stædigt fastholdt folkefronts "strategi", men på baggrund af revisionismens sejr i store dele af den internationale kommunistiske bevægelse, først og fremmest i Sovjetunionens kommunistiske Parti (SUKP).*

Allerede på SUKPs kongres i 1956 og cementeret på SUKPs 22. kongres i 1961 hævdede de sovjetiske ledere med N.S.Hrusjtjov i spidsen, at den socialistiske lejrs styrkelse havde ændret magtforholdet i verden, at den fredelige kappestrid mellem kapitalismens og socialismens økonomiske systemer var vejen frem, og at såvel de ændrede styrkeforhold som den fredelige sameksistens og fredelige kappestrid mellem kapitalismen og socialismen skabte muligheder for, at arbejderklassen i de

kapitalistiske lande kunne nå socialismen ad fredelig vej først og fremmest gennem erobringen af et flertal i parlamentet. (Se: SUKPs 20. kongres. Centralkomiteens beretning ved N.S.Hrusjtjof. Tiden 1956, si. 43, 44; Forslag til program for SUKP, særnummer af FAKTA OM SOVJETUNIONEN, 23. sept. 1961, si. 32-33)

Og det er netop med begrundelse i de ændrede styrkeforhold i verden, at DKP siden den revisionistiske præ for alvor gik op for partiet har underbygget sin revisionistiske strategi.

Man kan blot tage centralkomiteens beretning til DKPs 24. kongres, januar 1973, hvor det hedder:

"I vor tid er verdensbilledet totalt ændret. Der eksisterer og udvikler sig et socialistisk verdenssystem, hvis autoritet og indflydelse er stadigt voksende. Det nye samfund er det gamle overlegent - moralsk, socialt og menneskeligt. Det omspænder store dele af kloden, og gennem de 104 kommunistiske partier, de nationale befrielsesbevægelser og arbejderklassens organisation er det vor tids mægtigste kraft. Det har åbnet nye muligheder for, at Danmarks overgang til socialismen kan ske fredeligt." (Land og Folk, Tillæg, 16.1.1973, si 3) (Vor understregning)

Konklusionen på denne korte gennemgang af DKPs linie for vejen til socialismen er, at DKPs totale forankring i revisionismen hænger nøje sammen med revisionismens sejr i det sovjetiske parti og i store dele af den kommunistiske verdensbevægelse.

Som bekendt førte revisionismens fremtrængen i den internationale bevægelse til en strid mellem revisionisterne og en marxistisk-leninistisk linie, som igen førte til et brud.

Og det var denne udvikling, der dels betød sprængningen af enheden i den kommunistiske verdensbevægelse, dels genrejsningen af kapitalismen i Sovjetunionen og dens afhængige lande, og endelig afsløringen af højrelinien i de fleste kommunistiske partier verden over, som efterlod et tomrum til venstre. Det er set i denne sammenhæng og derfor ikke tilfældigt eller på grund af en skærpelse i den økonomiske kamp, at der opstod et nyt revolutionært venstre til venstre for revisionistpartierne! Det var revisionismens endelige sejr i de kom-

munistiske partier, som var baggrunden for, at disse partier ikke formåede at opsuge de revolutionære strømninger, som skærpelsen af klassekampen fra midten af tresserne befordrede.

Vender vi tilbage til KF-pjecens manglende forståelse for den moderne revisionismes internationale rødder, dens manglende forståelse for, at det nye revolutionære venstre opstår på baggrund af de kommunistiske partiers internationale svigten i årene efter revisionismens sejr primært i det sovjetiske parti, dens fejlagtige opfattelse, at det revolutionære venstre er opstået i forbindelse med en skærpelse af den økonomiske klassekamp, hidført af en økonomisk krise for kapitalistklassen, og lægger man dertil pjecens tavshed om opsvinget i den antiimperialistiske kamp og i uddannelseskampene som et karakteristisk udtryk for klassekampens skærpelse fra midten af 60'erne, når man uvægerligt til den beklagelige konklusion, at *KF simpelthen ikke har begrebet baggrunden for sin egen opståen!*

KF'S PARTIOPFATTELSE

Så meget om KFs skildring af baggrunden for det nye revolutionære venstres - og dermed dets egen - fremvækst.

Lad os nu gå fra fortid til nutid og fremtid. Hvilke perspektiver har KF for det partiforberedende arbejde? KF er en *partiforberedende* organisation. Hvorfor ønsker KF et parti?

Det hedder i pjecen:

"Men hvorfor er et kommunistisk parti nødvendigt? Det er det først og fremmest, fordi den revolutionære bevidsthed ikke opstår af sig selv i arbejdssituationen og den faglige kamp." (Si. 11)

Det er overordentligt vanskeligt at hitte rede i denne betragtning over partiets nødvendighed. Tankegangen synes at være den, at partiet er nødvendigt, fordi arbejderklassen ikke selv kan udvikle revolutionær bevidsthed. Og grunden til, at arbejderklassen ikke kan udvikle denne revolutionære bevidsthed, er, at arbejdssituationen og den faglige kamp ikke skaber betingelser herfor.

Det er for os at se helt tydeligt, at KF forveksler

baggrunden for partiets opståen med baggrunden for udarbejdelsen af den revolutionære teori.

Lenin påpegede i HVAD MÅ DER GØRES?, "at arbejderklassen, når den holder sig udelukkende til sine egne kræfter, kun er i stand til at udvikle en tradeunionistisk bevidsthed, dvs. overbevisningen om nødvendigheden af at slutte sig sammen i fagforeninger, føre kamp mod arbejdsgiverne, formå regeringen til at udstede disse eller hine love, der er nødvendige for arbejderne osv. Socialismens lære derimod er vokset ud af de filosofiske, historiske og økonomiske teorier, der er blevet udarbejdet af dannede repræsentanter for de besiddende klasser, intelligensen. Grundlæggerne af den moderne videnskabelige socialisme, Marx og Engels, tilhørte selv ifølge deres sociale stilling den borgerlige intelligens." (Lenin- Hvad må der gøres. Udv. værker, bd. 2, Kbh. 1949, si. 41-42)

Kernen i denne betragtning er, at de revolutionære må bringe den revolutionære teori og det revolutionære perspektiv ind i arbejderklassens kamp, fordi den revolutionære teori og det revolutionære perspektiv er afledt af en omfattende historisk opsummering af kapitalismens indre modsigelser og derfor ikke umiddelbart kan udledes af den faglige kamp på arbejdspladsen.

Lenins tese om, at borgerlige intellektuelle udformer teorien har historisk gyldighed, men udviklingen siden århundredeskiftet har imidlertid modificeret denne tese betydeligt. Den russiske arbejderklasse omkr. 1900 var langt mere isoleret fra de almene politiske problemstillinger, og svælget mellem håndens og åndens arbejdere var enormt. Idag, efter trekvartårhundredes økonomiske, politiske og kommunikationsmæssige udvikling er arbejderklassen ikke længere isoleret, og det er ikke længere muligt at opretholde et skarpt skel, hverken mellem håndens og åndens arbejdere eller mellem faglig, økonomisk og politisk kamp. Lenins skarpe sontring mellem arbejderens mulighed for almen teoretisk erkendelse og dermed for at overskride den faglige kamps begrænsninger og på den anden side teoriens opståen "som et naturligt og uundgåeligt resultat af tankens udvikling hos den revolutionær-socialistiske intelligens", må i vore dage tages med et stort gran salt.

Men hvorledes mulighederne for at udvikle en revolutionær bevidsthed end er, så er det *ikke* for at udvikle denne bevidsthed, at *partiet* er nødvendigt. Tværtimod er det omvendt: Det er den revolutionære bevidsthed i arbejderklassen, som får de bevidste arbejdere, arbejderklassens fortrop, til at skabe det revolutionære parti, fordi de bevidste arbejdere indser nødvendigheden af partiet.

Og hvorfor er partiet nødvendigt?

Fordi kun et revolutionært parti, væbnet med en revo-

lutionær teori, er i stand til at fungere som arbejderklassens organiserede fortrop, som dens *ledende, koordinerende generalstab*, i den jernhårde altomfattende kamp mod den organiserede klassefjende.

Partiet er således ikke en nødvendighed, fordi nogen *udefra* skal tilføre arbejderne en revolutionær bevidsthed, men fordi de revolutionært bevidste arbejdere indser nødvendigheden af revolutionær organisering.

Denne forståelse af partiets nødvendighed får afgørende betydning for opfattelsen af de *opgaver*, partiet har. Skal man tage KFs begrundelse for partiets nødvendighed på ordet, må konsekvensen uundgåeligt være, at partiets hovedopgave bliver at *bevidstgøre* arbejderne.

Men selv om partiet gennem agitation og propaganda medvirker til en højnelse af den revolutionære bevidsthed, er dets hovedopgave først og fremmest at *lede, koordinere og på basis af den videnskabelige socialismes indsigt i klassekampens udvikling at føre arbejderklassens kamp frem til sejr over kapitalismen og videre frem til socialismens opbygning med kommunismen som perspektiv*.

KF'S OPFATTELSE AF ARBEJDERKLASSEN

KFs fejlagtige partiopfattelse har sin rod i en specifik historisk situation, hvor der er flere intellektuelle end industri- og transportarbejdere engageret i det revolutionære venstres aktiviteter. I en sådan situation kredser de revolutionære organisationer naturligvis meget om, hvorledes kontakten mellem de revolutionært engagerede intellektuelle og arbejderklassen etableres.

Kun folk, der er forblindet af ønsketænkning, kan hævde, at der i dag i arbejderklassen findes en omfattende interesse for revolutionær politik. Men denne triste erkendelse, at der er lang vej til et revolutionært opsving i arbejderklassens kamp, fører let til, at de revolutionære enten opgiver arbejderklassen som revolutionær klasse (jævnfør tendenser i og uden for VS omkring 1968), eller omvendt "dyrker" arbejderens arbejdsituation og deres kamp på de enkelte virksomheder. Gennem denne snævre koncentration om kampene på enkelte virksomheder formoder man, at man kan knytte an til

arbejdere, som viser sig militante i den umiddelbare kamp mod arbejdsgiverne.

KF repræsenterer teoretisk og i praksis den sidste tendens, og dets ovenfor omtalte opfattelse, at partiet er nødvendigt *"først og fremmest, fordi den revolutionære bevidsthed ikke opstår af sig selv i arbejdssituationen og den faglige kamp,"* harmonerer ganske "godt" med denne tendens. Alene det, at man kun nævner *"arbejdssituationen og den faglige kamp"* i relation til nødvendigheden af at skabe et revolutionært parti, peger i retning af en uhyrligt indsnævret opfattelse af, hvilke dele af arbejderklassens kamp, man finder det værd at beskæftige sig med.

Endelig stikker KFs klasseanalyse hovedet frem i sammenhæng med dets indsnævring af arbejderklassens kamp. I denne klasseanalyse er det et væsentligt moment, at kun den i marxistisk forstand *produktive* arbejder - dvs. den arbejder, som skaber merværdi - *har en umiddelbar interesse i socialismen.*

Vi kan ikke i denne sammenhæng komme ind på det grundlæggende fejlagtige i at anvende den politisk økonomiske sondring mellem 'produktivt' og 'ikke-produktivt' merarbejde som kriterium for, om lønarbejdere er umiddelbart interesseret i socialismen eller ej. (Se om klasseanalysen andetsteds i dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT) Vi vil i denne sammenhæng kun se på én konsekvens af KFs sondring, nemlig den konsekvens, at KF reducerer arbejderen til at være *producent*, ja i realiteten reducerer man arbejderen til udelukkende at være en *produktivkraft*. Også KF's klasseopfattelse peger således henimod en ensidig interesse for arbejderens placering som *producenter på en arbejdsplads.*

Men kapitalismen, som udbytter og undertrykker arbejderklassen *som helhed og i den totale samfundsmæssige sammenhæng*, og som udbytter og undertrykker såvel den merværdiskabende arbejder som *alle andre*, der ikke ejer produktionsmidler, og som må sælge deres arbejdskraft og yde merarbejde, er et socialt system, en *sanjurasformation*, hvis forældelse ligger i den grundlæggende modsætning mellem den efterhånden totalt dominerende samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet. Det er skærpelsen af denne modsætning,

som - hvad vi allerede har omtalt ovenfor - sætter socialismen og ikke nogen anden samfundsformation på dagsordenen. Lønarbejderklassens samlede kamp på alle områder mod kapitalismen er netop en *klassekamp*, som har sin basis i den altomfattende udbytning og undertrykkelse, og denne udbytning og undertrykkelse er ikke isoleret til, at den enkelte kapitalist tilegner sig merværdien, som den produktive arbejder skaber.

Kampen mod udbytningen og undertrykkelsen, mod alt ubehageligt, som den grundlæggende modsætning under kapitalismen fører med sig, f.eks. *krige, national undertrykkelse, forurening, forringede socialforhold, dårlige uddannelsesforhold, kvindeundertrykkelse mv.* er i sin totalitet og i sit væsen *klassekamp*.

Kampen mod kapitalismen antager derfor mange former og er ikke udelukkende afhængig af og forbundet med den umiddelbart merværdiskabende arbejders allersnævrreste kamp for at sælge sin arbejdskraft så dyrt som muligt. I adskillige historiske situationer har der ikke været en umiddelbar sammenhæng mellem et revolutionært opsving og den fagligt-økonomiske kamp. Faktisk viser erfaringerne, at det var imperialismens almene politiske krise i forbindelse med to verdenskrige, som i dette århundrede satte socialismen på dagsordenen. Den ældste socialistiske revolution, Pariserkommunen, var forbundet med en national krise for Frankrig.

Dette indebærer ikke, at den daglige kamp på arbejdspladserne og i arbejdssituationen ingen betydning har, og at det ikke er revolutionæres opgave at føre en korrekt revolutionær arbejdspladspolitik. Men det indebærer en erkendelse af, at den bevidste arbejders såvel som på længere sigt hele arbejderklassens bevidsthed påvirkes af udviklingen på *alle områder i klasse-samfundet*.

KFs indsnævring af klassekampen slår også igennem i dets forestillinger om det revolutionære partis organisatoriske forhold til arbejderklassen.

Det hedder således i pjecen:

"Det revolutionære partis forhold til arbejderklassen formidles gennem (de) revolutionære arbejdermedlemmer, der er organiseret på deres arbejdsplads i celler på

3 eller flere medlemmer." (Si. 13)

Det er KFs patentløsning. I hele pjecen findes der ikke ét eneste ord om arbejderklassens masseorganisering og partiets forhold til denne.

Vi er ikke uenige i, at et revolutionært parti skal have arbejdspladsorganisationer, og at partiets revolutionære arbejdere på arbejdspladserne "*vælges til at lede kampen*" (samme side) på arbejdspladserne. Men det er en fuldstændig katastrofal amputering af virkeligheden, når KF overhovedet ikke beskæftiger sig med udviklingen af *fronter og masseorganisationer* på alle områder.

Er det ifølge KF kun partiet, som koordinerer kampen mod kapitalen? Hvor er fagbevægelsen? Boligorganisationerne? Den antiimperialistiske bevægelse? Ja, enhedsfronterne på kryds og tværs af den enkelte virksomhed? De er pist væk - eller i hvert fald ikke med i pjecen, hvilket tyder på en total misforståelse af masseorganisationernes og fronternes afgørende betydning som organiserende bindeled mellem partiet og arbejdermasserne.

Såfremt det revolutionære partis organisering af kampen kun satser på cellen og dermed på virksomhederne, og såfremt alene partiet har en funktion som samordnende kampen, vil der opstå et regulært tomrum. At bygge celler uden *samtidig* at orientere sin virksomhed og politik omkring den rent faktiske masseorganisering, som på forskellige niveau'er findes i masseorganisationer og fronter er at underkende arbejdernes evne til selvstændig organisering og anbringer particellen svævende i luften.

Den eneste anden organisering ud over cellen på arbejdspladsen, som pjecen tilsyneladende forestiller sig, kan udledes af dens visioner om, hvorledes den tænker sig proletariats diktatur udformet i Danmark.

Det hedder her:

"Arbejderklassens statsmagt bygger på arbejdernes bevæbning og på arbejderrådene og fabrikskomiteerne, der er valgt af alle arbejdere. Fabrikskomiteen vælges af arbejderne på den enkelte virksomhed og styrer produktionen på den inden for de rammer som arbejderrådene lægger. Hver fabrikskomite (og evt. (vor udh.) boligkomi-

teer, komiteer på social- og uddannelsesområdet) sender repræsentanter til det lokale arbejdersråd, som lokalt og på landsplan foretager den overordnede styring og planlægning af produktion og økonomi, uddannelse og kultur, bolig og transport samt udenrigspolitik." (Si. 21)

Eftersom KF som bekendt kun henregner industri- og transportarbejderne til arbejderklassen, og eftersom arbejderklassen i så fald kun udgør et mindretal af befolkningen, vil KFs "proletariske diktatur" blive et mindretalsdiktatur! Kun som en *eventualitet* forestiller KF sig andre lokale magtorganer.

Synspunktet er i realiteten anarko-syndikalistisk og minder desuden om den jugoslaviske "model". Det minder om de russiske syndikalisters og anarkisters parole fra 1920'erne om *"kongresser eller en kongres af producenter"*, som skal *"vælge"* økonomiens forvaltningsorganer." (Lenin: Udkast til 10. partikongres' resolution om den syndikalistiske og anarkistiske afvigelse i vort parti. Udvalgte værker, bd. 12, si. 15) (Lenin polemiserer her imod folk, der vil gøre de sovjetrussiske fagforeninger til producentkomiteer)

I det danske samfund kræver en statslig organisering, at man går uden for fabrikkerne og på alle planer organiserer masserne i deltagelsen i opbygningen, konsolideringen og videreudviklingen af det proletariske demokratiske diktatur. Så meget kan i hvert fald siges om en proletarisk statsorganisation i et land som Danmark, hvor erhvervsstrukturen er, som den er.

Tegn i sol og måne tyder på, at KF sysler med projekter om en *alternativ klasseorganisering*, der som udgangspunkt har dets anarko-syndikalistiske visioner om proletarietets diktaturs udformning i Danmark.

Noget sådant er efter vor opfattelse projektmageri. I stedet for at tage sit udgangspunkt i arbejderklassens faktiske kamp, og i stedet for at interessere sig for en korrekt frontpolitik og for masseorganisationerne

på kryds og tværs i samfundet og for at bekæmpe LO-kontrollen med fagforeningerne, vil man *med henblik på det proletariske diktatur, man forestiller sig, skabe alternative klasseorganisationer (arbejderråd, arbejderkomiteer o. lign.) på de enkelte arbejdspladser.*

Endnu er KF ikke nået til vejs ende med en diskussion om 'alternative klasseorganisationer'. Derfor skal KFs projekt-mageri ikke kommenteres nærmere i denne omgang.

SAMMENFATNING

Hvorledes skal man sammenfattende karakterisere den tendens, som KF repræsenterer?

Det mest karakteristiske ved tendensen er dens *eklekticisme*. Det er et besværligt ord, men dækkende. Eklekticisme er *et usystematisk sammensurium af forskellige ideer og synspunkter, som fiskes snart hér, snart dér.*

KF-pjecen konstaterer, at der er opstået et revolutionært venstre, at klassekampen er skærpet, at DKP ikke længere er et revolutionært parti, at der findes en faglig-økonomisk kamp, at et revolutionært parti er nødvendigt, at perspektivet i Danmark er proletariats diktatur og socialismen, *men der er ingen teoretisk og historisk sammenhæng mellem konstateringerne.*

Skærpelsen i klassekampen isoleres til den fagligt-økonomiske kamp, det revolutionære venstre opstår "i takt" med denne skærpelse og ikke - som det er tilfældet - i sammenhæng med skærpelsen i den antiimperialistiske kamp, de uddannelsessøgendes kamp og andre kampe fra midten af tresserne. DKPs linie kaldes reformistisk og sættes ikke ind i et internationalt perspektiv, selv om DKPs udvikling er uforståelig, hvis man ikke inddrager striden mellem den moderne revisionisme og den revolutionære marxistisk-leninistiske linie i den internationale kommunistiske bevægelse. Nødvendigheden af et revolutionært parti forklares med, at arbejderklassen ikke kan bevidstgøre sig selv. Det revolutionære perspektiv

sættes udelukkende i relation til arbejdspladskampe, og pjecen undlader at tale om arbejderklassens brede politiske kampe. Partiet svæver i luften - der er ingen forståelse for masseorganisationers og massefronters nødvendighed som organiserende mellemlid mellem partiet og arbejderklassen. Arbejderklassen indsnævres til at i denne forbindelse ikke over, at det kun er et mindretal i det højtudviklede kapitalistiske samfund, som har den fulde interesse i socialismen.

Og alt dette ledsages af en 'arbejderisme', som endog giver sig udslag i selvbedrag, når KF konstaterer, at det er dannet af "revolutionære fra arbejderklassen og andre (!)(Vort udråbstegn) revolutionært sindede..."

Og denne "arbejderisme" fremstiller arbejderen som en 'produktivkraft', hvis horisont er begrænset af arbejds-situationen og den allersnævreste faglige kamp, og som har behov for vækkelse..., en opfattelse, som er endnu mere primitiv end de russiske økonomisters omkring år-hundredeskiftet.

Hvad er da årsagen til, at en sådan strømning eksisterer?

Som bekendt udspringer KF af modsætningerne i VS. Det er et opgør med de flippede og udflydende tendenser i et VS, som aldrig har formået at bekæmpe de svagheder, som prægede hele partiets stiftelse og miljø. Og KF genspejler den tendens henimod teoretisk og organisatorisk fasthed, som var og er svaret på DKPs revisionisme og VS' flip.

Men KF er et *usystematisk* svar på VS. KFs eklekticisme hænger netop sammen med, at dets linie fortsat er en *negation* af VS'.

Før eller senere bliver KF tvunget til at foretage en teoretisk, politisk og historisk *helhedsvurdering*, hvor de tilfældige usammenhængende brokker af en teori, politik og historisk forståelse afløses af et klart og sammenhængende politisk grundlag.

For marxister-leninister er det i denne sammenhæng naturligt at stille spørgsmålet: Bliver der da politisk overhovedet *plads* til KF?

BESØG KFML'S BOGBUTIK 1.MAJ

PROGRESSIV LITTERATUR, PLADER, TIDSSKRIFTER, PLAKATER M.M.

ÅBNINGSTIDER: MA.-TO. 15 - 17³⁰, FRE. 15 - 20, LØ. 11 - 14.

BESTILLINGER PÅ GIRO 21 67 41, BOGBUTIKKEN 1.MAJ, JÆGERS-
BORGGADE 36, 2200 KØBENHAVN N.

TELEFON: (01)ÆG 3208

LÆS

KOMMUNIST

UDGIVET AF:

KOMMUNISTISK FORBUND
MARXISTER-LENINISTER

ABONNEMENT PR. ÅR 20 KR.

FOR INSTITUTIONER 35 KR.

INDSENDES PÅ GIRO 140807

JÆGERSBORGGADE 36, 2200

KØBENHAVN N.

